

วารสารรัฐศาสตร์

MBU มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Journal of Political Science MBU

ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์ 2566 Vol.3 No.1 January-February 2023

P-ISSN : 2773-9139 (Print)

E-ISSN : 2773-9147 (Online)

วารสารรัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Journal of Political Science

Mahamakut Buddhist University

ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2566)

Vol 3 No.1 (January-February 2023)

❁ วัตถุประสงค์

วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นวารสารวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้าน รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบาย สาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้ง ภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการ พิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน บทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกอง บรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ เป็นราย 2 เดือน

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์

ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน

ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคม - สิงหาคม

ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน - ตุลาคม

ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม

เจ้าของ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 248 หมู่ที่ 1 ถนนศาลายา - นครชัยศรี
ตำบลศาลายา อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม 73170 โทร 02-444-6000 ต่อ 1147
E-mail : journalpoliticalsciencembu@gmail.com

ที่ปรึกษา

พระเทพวัชรเมธี, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระเทพศากยวงศ์บัณฑิต, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมงคลธรรมวิธาน, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหามหวินทร์ ปุริสุตตโม, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาฉัตรชัย สุนตตชโย, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, ดร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการบริหาร

พระครูปลัดสวัชพัฒนพรหมจริยคุณ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

❁ หัวหน้ากองบรรณาธิการ

ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

❁ กองบรรณาธิการ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ, ศาสตราจารย์ ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. อีรภัทร์ เสรีรังสรรค์

มหาวิทยาลัยรังสิต

รองศาสตราจารย์ ดร.สัณญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ธโสธร ตูทองคำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินิจ ผาเจริญ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรหมกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิพงษ์ บัวช้อย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ดร.สมพงษ์ เกษานุช

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ดร.ประกาศ แก้วเกตุพงษ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พระมหาจำนงค์ ผมไผ่, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.ธีรดนัย กัปโก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.ภูษิต ปลั้รัมย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.เรียงดาว ทวะชาลี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรีเสด็จ กองแกน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ประจวบ ประเสริฐสังข์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.เกษภา ผาทอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.นภารัตน์ กิตติรัตนมงคล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.จักรี ศรีจารุเมธญาณ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กฤติกา ชนะกุล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูธรรมศุต

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหานรงค์ศักดิ์ วิริยโร,ดร.

นักวิชาการอิสระ

พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

ดร.นภารัตน์ กิตติรัตนมงคล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

นางสาวณัฐฐา แจ้งอักษร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

ดร.เกษภา ผาทอง

โทร.061-0186156, Line ID: Ketsada11

e-mail: ketsada.iadp@gmail.com

พระครูธรรมศุต

โทร.09-35549591, Line ID: 0935549591

e-mail: Suttipod555@gmail.com

นางสาวอริชา เอี่ยมวิสัย

โทร.0969703934 Line ID: ati22ticha

Email : lek22nunti@gmail.com

ฝ่ายกฎหมาย

นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

พิสูจน์อักษร

รศ.ดร.ปราณีต ม่วงนวล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา

อาจารย์ ธนะชัย สามล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ออกแบบปก

นายสุริยาทิศ โพธิ์ประสิทธิ์

นักวิชาการอิสระ

จัดรูปเล่ม

นายสมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ จังหวัดหนองคาย

พิมพ์ที่

ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง

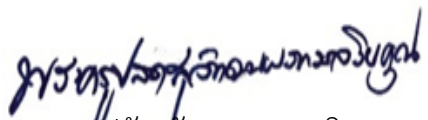
จังหวัดปทุมธานี 13180 โทรศัพท์ 0 2529 0574 7, 0 2909 1633 www.vru.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 1 ประจำปีพุทธศักราช 2566 บทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ เนื้อหาสาระของบทความยังคงเนื้อหาสาระที่หลากหลาย มีจำนวนบทความทั้งหมด จำนวน 4 เรื่อง เป็นบทความวิจัย จำนวน 3 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 1 เรื่อง วารสารผ่านการประเมินคุณภาพวารสารใหม่เข้าสู่จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้วารสารจัดอยู่กลุ่มที่ 2 ระยะเวลาการรับรองคุณภาพวารสารตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2567 และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย และนักศึกษาระดับบัณฑิต ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

พระครูปลัดสุวัฒนพรหมจริยคุณ

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ข)
สารบัญ	(ช)

บทความวิจัย : Research Article

แนวทางการพัฒนาศักยภาพในการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก	1-15
GUIDELINE FOR DEVELOPMENT SELF – RELIANCE OF COMMUNITY ENTERPRISE IN EASTERN ECONOMIC CORRIDOR	
นพวรรณ พึ่งพา	
การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่	16-31
PARTICIPATION OF COMMUNITY LEADERS IN PREVENTING AND RESOLVING DRUG PROBLEMS IN PA PHAI SUBDISTRICT, SAN SAI DISTRICT, CHIANG MAI PROVINCE	
เกศินี วีรศิลป์, ธนวัฒน์ ปินตา, อุบลวรรณ สุภาแสน, เชษฐ ใจเพชร และ วินิจ ผาเจริญ	
การสังเคราะห์งานวิจัยหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตเพื่อพัฒนาการปกครอง	32-44
A SYNTHESIS OF RESEARCHES OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE PROGRAM FOR DEVELOPING GOVERNMENT	
สุกิจ ชัยมุสิก, กันตภณ หนูทองแก้ว และ อารดา ฉิมมากูร	

บทความวิชาการ : Academic Article

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธี ปฏิบัติราชการทางปกครอง	45-66
LEGAL PROBLEMS CONCERNING ADMINISTRATIVES ENFORCEMENT MEASURES UNDER THE LAW ON ADMINISTRATIVE PROCEDURES	
ชัยวัฒน์ ป้อมพิทักษ์ และ ปิยะนุช บัวสาย	
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	67

แนวทางการพัฒนาศักยภาพในการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชน
ในเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก*
GUIDELINE FOR DEVELOPMENT SELF – RELIANCE OF COMMUNITY
ENTERPRISE IN EASTERN ECONOMIC CORRIDOR

นพวรรณ พึ่งพา

Noppawan Phuengpha

มหาวิทยาลัยบูรพา

Burapha University, Thailand, Thailand

Corresponding author E-mail: noppawanp@go.buu.ac.th

Received 23 January 2023; Revised 26 February 2023; Accepted 27 February 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ นำเสนอผลการศึกษาจากวิจัยเรื่องการจัดการนวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกของประเทศไทย โดยนำผลการศึกษาด้านการจัดการนวัตกรรมมาอธิบายกับแนวคิดการพึ่งพาตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการจัดการเชิงนวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชน และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชน บทความนี้เป็นวิจัยเชิงผสมระหว่างวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ เชิงปริมาณเก็บแบบสอบถามจากสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยองจำนวน 363 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือเชิงพรรณนา การทดสอบสมมติฐานใช้สถิติค่าทีและวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 9 คน และสัมภาษณ์กลุ่มจำนวน 5 คน

* นพวรรณ พึ่งพา. (2566). แนวทางการพัฒนาศักยภาพในการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(1), 1-18.

Noppawan Phuengpha. (2023). Guideline for Development Self – reliance of Community Enterprise in Eastern Economic Corridor. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University. 3(1), 1-15.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.1>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเชิงนวัตกรรม 5 ด้านได้แก่ด้านการตลาด ด้านกระบวนการ ด้านกลยุทธ์ ด้านพฤติกรรมหรือวัฒนธรรม และด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ประเด็นในแต่ละด้านที่มีค่าต่ำสุดคือการตลาดระบบ ($\bar{X} = 2.53$) รองลงมาคือ การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ ($\bar{X} = 2.66$) การพัฒนากลยุทธ์ใหม่ๆ เสมอเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ($\bar{X} = 2.86$) การร่วมเสนอแนวทางในการทำงานที่แปลกใหม่และสร้างสรรค์ของสมาชิก ($\bar{X} = 3.30$) ความทันสมัยของผลิตภัณฑ์และการบริการของวิสาหกิจชุมชน ($\bar{X} = 3.34$) ตามลำดับ และการพัฒนาศักยภาพการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนควรมีจัดทำแผนระยะสั้น ระยะยาว การประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการอบรมเพิ่มความรู้ทักษะ และการเลือกใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่เหมาะสม อีกทั้งยังต้องกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนา

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพ, การพึ่งพาตนเอง, วิสาหกิจชุมชน, เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก

Abstract

This research article presenting research results on innovative management of community enterprises in the Eastern Economic Corridor of Thailand. By using the results of innovation management studies to explain the concept of self-reliance. The objectives are as follows: 1) to study innovative management of community enterprises and 2) to study ways to develop self-reliance potential of community enterprises. This article is a mixed method research between quantitative and qualitative research. For quantitative using questionnaires by collecting from 363 members of community enterprises in Chachoengsao, Chonburi and Rayong provinces. The statistics used for data analysis were descriptive. Hypothesis testing was performed using t-statistics and one-way analysis of variance. The level of statistical significance was set at

0.05. Qualitatively, data were collected by in-depth interviews of 9 people and group interviews of 5 people.

The results of the study can be classified into Innovative management in 5 points; marketing process, strategy, behavior or culture and in terms of products and services. The issue in each point with the lowest value was system marketing ($\bar{X} = 2.53$), followed by the use of modern technology and innovation ($\bar{X} = 2.66$), always developing new strategies to create competitive advantages ($\bar{X} = 2.86$), jointly proposing new and creative ways of working for members ($\bar{X} = 3.30$) modernization of products and services of community enterprises ($\bar{X} = 3.34$), respectively. In term of enhancing the self-reliance potential of community enterprises, they should make short-term and long-term plans, and regular evaluations. Also training to increase knowledge, skills and the selection of appropriate tools or equipment. It must also encourage learning and development.

Keywords: Potential Development, Self – Reliance, Community Enterprise, Eastern Economic Corridor

บทนำ

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ซึ่งได้ระบุว่าเศรษฐกิจชุมชนเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง สะท้อนให้เห็นการให้ความสำคัญของภาครัฐในความพยายามส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจจากความรู้พื้นฐานของชุมชนทั้งในด้านเงินทุน จากนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ในปี พ.ศ.2554 เพื่อให้ชุมชนได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยรัฐพร้อมที่จะช่วยเหลือด้านต่างๆ เช่น ด้านเงินทุน ด้านความรู้สมัยใหม่ และด้านการบริหารจัดการ ดังนั้นการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ธุรกิจ สามารถเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันขณะที่ยังมีความไม่

พร้อม ควบคู่ไปกับการไม่ประมาทและไม่โลภมากเกินไป เมื่อสามารถสร้างความแข็งแกร่งได้จะสามารถเข้าสู่การแข่งขันได้ ทั้งนี้ในการแข่งขันมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการพัฒนา (สถาบันไทยพัฒน์, 2554). จากข้อมูลของกรมส่งเสริมการเกษตร (2566) จำนวนวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอในรอบห้าปีย้อนหลัง ตั้งแต่ พ.ศ.2561-2565 มีรายละเอียดดังนี้ พ.ศ.2561 มีจำนวน 15,419 แห่ง พ.ศ.2562 มีจำนวน 9,543 แห่ง พ.ศ.2563 มีจำนวน 17,303 พ.ศ.2564 มีจำนวน 15,765 และ พ.ศ.2565 มีจำนวน 13,809 แห่ง (กรมส่งเสริมการเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2562) การเปลี่ยนแปลงจำนวนดังกล่าวพบว่ามีปัญหาในด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก ด้านการบริหารงาน การตลาด การจัดการด้านการผลิต ด้านการบัญชี เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวแนวคิดการพึ่งพาตนเองจะช่วยสร้างความเข้มแข็งและจัดการพื้นฐานในการบริหารงานเพื่อนำไปสู่การต่อยอดในการพัฒนาต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

พื้นที่วิจัยคือเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก ซึ่งเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยออกเป็นพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ.2561 นับเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการมีพันธกิจและวิสัยทัศน์หลักคือเป็นพื้นที่ต้นแบบทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมีกฎหมาย หน่วยงานในการดำเนินการและภารกิจที่ชัดเจน (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2566) ทั้งนี้ยังรวมถึงการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชนไปพร้อมกับการลงทุนในด้านอุตสาหกรรม โดยหน่วยงานหลายภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเช่น คณะกรรมการนโยบายพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกได้มีโครงการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและผู้ค้ารายย่อยในพื้นที่เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในระดับชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายจะเพิ่มยอดขายสินค้าชุมชนอย่างน้อยร้อยละ 30 มี GDP เพิ่มขึ้นและมีความสำเร็จของเศรษฐกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ทั้งนี้ผลงานวิจัยในพื้นที่พบว่าปัญหาได้แก่ การขาดความทันสมัยของอุปกรณ์ ขาดบุคลากรที่มีความรู้และด้านการตลาด (ณัฐพล บัวเปลี่ยนสี และคณะ, 2560)

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยสนใจศึกษาจุดอ่อนในการจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อนำจุดอ่อนนั้นมาเสนอแนวทางในการพัฒนาการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก โดยนำแนวคิดการพึ่งพาตนเองมาเป็นกรอบในเสนอแนวทาง โดยบทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานการวิจัยเรื่องการจัดการเชิงนวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออกของประเทศไทย บทความฉบับนี้ผู้วิจัยได้ใช้

ผลการวิจัยบางส่วนและนำมาอธิบายเพิ่มเติมกับแนวคิดการพึ่งพาตนเอง ผลการวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อวิสาหกิจชุมชนในการนำไปวางแผนแก้ไขการดำเนินงานของตนเองทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนาด้านเศรษฐกิจในเขตพื้นที่ระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกโดยสามารถนำข้อมูลใช้ในการดำเนินโครงการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเชิงนวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพในการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก เป็นการวิจัยเชิงผสม (Mixed Method) ระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเชิงปริมาณ

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ได้แก่ สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ได้แก่ 3 จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จำนวน 363 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน ผู้เชี่ยวชาญ เจ้าหน้าที่รัฐ รวมทั้งสิ้น 9 คน และสัมภาษณ์กลุ่ม จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ 5) ระยะเวลาในการทำงาน โดยแบบสอบถามมีลักษณะแบบเลือกตอบ (Check list) ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการจัดการเชิงนวัตกรรม โดยทำการศึกษาทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ 2) ด้านการตลาด 3) ด้านกระบวนการ 4) ด้านพฤติกรรม และ 5) ด้านกลยุทธ์ คำถามมีลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถามปลายปิดแบบประเมินค่า (Likert scale) และใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและกลุ่มย่อย และเก็บรวบรวมข้อมูลจากบทความ

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

แบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร งานวิจัย ภาคนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ต่างๆ และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการศึกษาจากแบบสอบถาม โดยรวบรวมข้อมูลจำนวน 363 คน เป็นสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออก และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Deep interview) กับกลุ่มที่เป็นผู้บริหารวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกที่อยู่ในระดับก้าวหน้า จำนวน 14 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ประมวลข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) รวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากภาคสนาม 2) ตรวจสอบแบบสอบถามทุกชุดเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ 3) ลงรหัสข้อมูลจากแบบสอบถามลงเครื่องคอมพิวเตอร์ (Computer) 4) ทำการประมวลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์โดยแบ่งเป็น 1) การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questionnaire)

เชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้ และ ทบทวนวรรณกรรมในเรื่องการพึ่งพาตนเองของชุมชนและวิสาหกิจชุมชนเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล และอธิบายแนวทางในการพัฒนาศักยภาพในการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก

ผลการวิจัย

ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการจัดการเชิงนวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้านของการจัดการเชิงนวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออกของประเทศไทย

อันดับ	ด้าน	ประเด็นที่ได้ต่ำที่สุด	$\bar{X}$	ความหมาย
1	ด้านการตลาด	ใช้การตลาดระบบเครือข่าย (เฟรนไชส์) เพื่อเพิ่มจำนวนลูกค้า	2.53	น้อย
2	ด้านกระบวนการ	นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ อาทิ ระบบบัญชี ระบบคลังสินค้า ระบบควบคุมการผลิต ระบบการดูแลลูกค้า เป็นต้น มาใช้	2.66	ปานกลาง
3	ด้านกลยุทธ์	มีการพัฒนากลยุทธ์ใหม่ๆเสมอเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน	2.86	ปานกลาง
4	ด้านพฤติกรรม	การร่วมเสนอแนวทางในการทำงานที่แปลกใหม่และสร้างสรรค์ของสมาชิก	3.30	ปานกลาง
5	ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ	ความทันสมัยของผลิตภัณฑ์และการบริการของวิสาหกิจชุมชน	3.34	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 ด้านที่มีอันดับต่ำสุดคือด้านการตลาด ในประเด็นใช้การตลาดระบบเครือข่าย (เฟรนไชส์) เพื่อเพิ่มจำนวนลูกค้า รองลงมาคือ ด้านกระบวนการ นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ อาทิ ระบบบัญชี ระบบคลังสินค้า ระบบควบคุมการผลิต ระบบการดูแลลูกค้า เป็นต้น มาใช้ ด้านกลยุทธ์ มีการพัฒนากลยุทธ์ใหม่ๆเสมอเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ด้านพฤติกรรม การร่วมเสนอแนวทางในการทำงานที่แปลกใหม่และสร้างสรรค์ของสมาชิก และด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ความทันสมัยของผลิตภัณฑ์และการบริการของ

วิสาหกิจชุมชน ตามลำดับ

ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการพึ่งพาตนเองวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก

ด้านการตลาด ในประเด็นใช้การตลาดระบบเครือข่าย (เฟรนไชส์) ทั้งนี้เป็นเพราะวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินการตามลักษณะที่ตนเองคุ้นเคย อีกทั้งยังไม่มีการเข้าอบรมหรือศึกษาเกี่ยวกับการทำเฟรนไชส์มากนัก ในการเพิ่มศักยภาพจึงควรนำแนวคิดในการพึ่งตนเองในด้านการพึ่งพาด้านเศรษฐกิจมาใช้

ด้านกระบวนการ ในประเด็นการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ อาทิ ระบบบัญชี ระบบคลังสินค้า ระบบควบคุมการผลิต ระบบการดูแลลูกค้า เป็นต้น มาใช้ เป็นเพราะวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่จะดำเนินการตามวิธีที่ตนเองคุ้นเคย ประกอบกับไม่มีหน่วยงานเข้ามาให้ความรู้จึงทำให้การดำเนินการต่าง ๆ ยังเป็นวิธีที่ไม่ได้ใช้ระบบอัตโนมัติเข้ามาช่วย ในการเพิ่มศักยภาพจึงควรนำแนวคิดในการพึ่งตนเองในด้านเทคโนโลยีมาใช้

ด้านกลยุทธ์ ในประเด็นมีการพัฒนากลยุทธ์ใหม่ ๆ เสมอเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน เป็นเพราะวิสาหกิจชุมชนดำเนินการโดยกลุ่มคนที่มีอายุเกินกว่าสี่สิบปี รวมถึงผู้นำของวิสาหกิจมักจะผูกขาดการตัดสินใจไว้ที่ตนเองหรือเฉพาะกลุ่มคนจึงส่งผลให้การวางแผนนั้นเป็นแนวคิดแบบเดิมจึงไม่สามารถสร้างความแตกต่างเพื่อแข่งขันในตลาดได้ ในการเพิ่มศักยภาพจึงควรนำแนวคิดในการพึ่งตนเองในด้านสังคมมาใช้

ด้านพฤติกรรมหรือวัฒนธรรม ในประเด็นการร่วมเสนอแนวทางในการทำงานที่แปลกใหม่และสร้างสรรค์ของสมาชิก เป็นเพราะวิสาหกิจชุมชนมีการผลิตสินค้าที่มีการดำเนินการกันง่าย ๆ ขายในพื้นที่เป็นหลัก เช่น หากเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้ทะเลจะทำประมง เมื่อจับปลาได้จะขายบริเวณริมทาง หากขายไม่หมดจะนำแจกจ่าย ในพื้นที่ที่มีมะพร้าวมาก จะเก็บผลมะพร้าวมาขายหรือรอคนมารับซื้อเพื่อไปส่งโรงงานทำกะทิ ลักษณะดังกล่าวสะท้อนในเรื่องการขาดการสร้างสรรค์หรือการคิดหาแนวทางใหม่ในการทำงานซึ่งส่งผลต่อความนิยมของผู้บริโภคและมิตลาดที่แคบ

ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ในประเด็นความทันสมัยของผลิตภัณฑ์และการบริการของวิสาหกิจชุมชน เป็นเพราะวิสาหกิจชุมชนมีสมาชิกที่ไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายของวิสาหกิจชุมชนจึงดำเนินการเหมือนที่ผ่านมา ในพื้นที่มีผลไม้ ปลา ในการนำมาแปรรูปเป็นผลไม้อบแห้ง แซ่ฉีม น้ำปลา น้ำพริก จะไม่คำนึงถึงลักษณะการออกแบบบรรจุภัณฑ์จึงมีบรรจุภัณฑ์ที่ไม่โดดเด่นหรือวิสาหกิจที่ก่อตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐที่มักจะไม่มีการสานต่อในการทำงานหรือมีการ

ดำเนินการในลักษณะที่ไม่ได้วางแผนด้านการพัฒนาไว้ ในการพัฒนาของวิสาหกิจชุมชนนั้นส่วนใหญ่ได้รับการให้ความรู้จากหน่วยงานภายนอกเช่น สถาบันการศึกษาหรือภาคเอกชน ในเรื่อง การพัฒนาการผลิต การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การทำการตลาดผ่านสื่อออนไลน์

อภิปรายผล

ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการจัดการเชิงนวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก พบว่าการจัดการเชิงนวัตกรรม ด้านการตลาด ประเด็นที่ได้คะแนนต่ำที่สุดคือการใช้การตลาดระบบเครือข่าย (เฟรนไชส์) สอดคล้องกับ กนกอร สีมานนท์ (2565) ศึกษาเรื่องการประเมินศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าด้านการตลาดในประเด็นที่มีคะแนนต่ำที่สุดคือการกำหนดลูกค้าและแหล่งจำหน่ายหรือตลาดและเครือข่ายด้านการตลาด

ด้านกระบวนการ ประเด็นที่ได้คะแนนต่ำที่สุดคือ การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ อาทิ ระบบบัญชี ระบบคลังสินค้า ระบบควบคุมการผลิต ระบบการดูแลลูกค้า เป็นต้น มาใช้ สอดคล้องกับเกษร อักษรรัตน์ (2565) ความรู้และการปฏิบัติในการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าด้านการจัดการความรู้และข้อมูลในประเด็นวิสาหกิจชุมชนมีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบันพร้อมใช้งานมีคะแนนต่ำสุดเช่นกัน

ด้านกลยุทธ์ ประเด็นที่ได้คะแนนต่ำที่สุดคือ มีการพัฒนากลยุทธ์ใหม่ ๆ เสมอเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน สอดคล้องกับ ญัฐพล บัวเปลี่ยนสี และคณะ (2560) ศึกษาเรื่องการพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่าจุดอ่อนคือกลุ่มวิสาหกิจยังไม่เป็นที่รู้จักและขาดความน่าเชื่อถือในตลาด และส่วนแบ่งการตลาดยังไม่สูง

ด้านพฤติกรรมหรือวัฒนธรรม ประเด็นที่ได้คะแนนต่ำที่สุดคือการร่วมเสนอแนวทางในการทำงานที่แปลกใหม่และสร้างสรรค์ของสมาชิก ไม่สอดคล้องกับเกษร อักษรรัตน์ (2565) ความรู้และการปฏิบัติในการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าประเด็นที่ได้คะแนนต่ำที่สุดคือวิสาหกิจชุมชนมีการพัฒนาสมาชิกอย่างเป็นขั้นตอนและต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ประเด็นที่ได้คะแนนต่ำสุดคือความทันสมัยของผลิตภัณฑ์ และการบริการของวิสาหกิจชุมชน สอดคล้องกับกนกกร สีมานนท์ (2565) ศึกษาเรื่องการประเมินศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย ผลพบว่าด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ในประเด็นที่มีคะแนนต่ำสุด) และสอดคล้องกับณัฐพล บัวเปลี่ยนสี และคณะ (2560) ศึกษาเรื่องการพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่าจุดอ่อนคือ วิสาหกิจขาดองค์ความรู้ด้านการวิจัยพัฒนาและนวัตกรรมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และขาดทักษะด้านเทคนิคและองค์ความรู้ทางด้านการผลิตสมัยใหม่

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการพึ่งพาตนเอง วิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก

ด้านการตลาดประเด็นดังกล่าวจากการทบทวนวรรณกรรมเรื่องแนวคิดในการพึ่งพาตนเองในด้านการพึ่งพาด้านเศรษฐกิจ ซึ่งในด้านนี้ต้องการให้ชุมชนมีรายได้มากกว่ารายจ่าย แต่วิสาหกิจที่ได้ศึกษามักดำเนินการเฉพาะกลุ่มและพัฒนาเฉพาะกลุ่มของตนเองจึงไม่ได้วางแผนในการขยายกิจการในรูปแบบเฟรนไชส์เพื่อเป็นช่องทางการเพิ่มรายได้ วิสาหกิจจึงควรพัฒนาเรื่องการวางแผนระยะยาวโดยเริ่มจากการประเมินศักยภาพวิสาหกิจ นำประเด็นที่ได้ผลคะแนนน้อยมาวางแผนเพื่อการสร้างระบบและความเข้มแข็ง จากนั้นสื่อสารให้กับสมาชิกในกลุ่มทราบเพื่อให้เข้าใจเป้าหมายเดียวกัน กำกับติดตามการดำเนินการและแจ้งผลต่อสมาชิก ประเมินผลตามรอบระยะเวลาและนำผลสรุปจากการประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงแผน

ด้านกระบวนการจากการทบทวนวรรณกรรมเรื่องการพึ่งพาตนเองในด้านเทคโนโลยี แนวคิดดังกล่าวเสนอให้เลือกใช้เทคโนโลยีที่สอดคล้องกับการดำเนินงาน และสภาพสังคม เพื่อให้สามารถดำเนินการได้ดีขึ้นและลดการพึ่งพาจากภายนอก วิสาหกิจจึงควรวิเคราะห์งานของตนเอง เพื่อนำผลสรุปมาใช้ในการพิจารณาระบบที่เหมาะสมต่อการดำเนินการในวิสาหกิจของตนเอง จากนั้นต้องวางแผนในการเพิ่มความรู้ ทักษะและกำหนดผู้รับผิดชอบ พร้อมทั้งส่งผู้รับผิดชอบไปศึกษาหรืออบรมในระบบดังกล่าว จากนั้นนำมาถ่ายทอดความรู้ต่อสมาชิกในชุมชนเพื่อให้สมาชิกทุกคนสามารถใช้งานระบบดังกล่าวได้ หลังจากมีการใช้งานควรมีประเมินผลเพื่อนำข้อสรุปมาปรับปรุงแผนต่อไป

ด้านกลยุทธ์ ด้านพฤติกรรม และด้านผลิตภัณฑ์และบริการจากการทบทวนวรรณกรรมเรื่องแนวคิดการพึ่งพาตนเองในประเด็นการพึ่งพาตนเองทางสังคมแนวคิดดังกล่าวส่งเสริมให้เกิดการวางแผนเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีการพัฒนาในเรื่องการศึกษา การให้ผู้นำที่ส่งเสริมให้

เกิดการพัฒนา สร้างแรงจูงใจให้สมาชิกร่วมกันเสนอความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการบริการเพื่อให้มีความนิยมและความน่าสนใจเพิ่มขึ้น ประเด็นดังกล่าวควรพัฒนาโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดอบรมให้ความรู้แนวคิดการบริหารยุคใหม่ และส่งเสริมให้วิสาหกิจเปิดรับสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถทางการบริหารยุคใหม่เข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น วิเคราะห์ศักยภาพของผู้นำวิสาหกิจในด้านลักษณะความเป็นผู้นำ ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจเป็นที่ปรึกษาเพื่อให้การดำเนินการบรรลุตามแผนที่วางไว้

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัยนี้ พบว่าการพึ่งพาตนเองเป็นพื้นฐานในการต่อยอดการจัดการเชิงนวัตกรรม โดยองค์ประกอบของการพึ่งพาตนเองประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ จิตใจและสังคม เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการจัดการเชิงนวัตกรรม 5 ประการคือ ผลิตภัณฑ์และบริการ การตลาด กระบวนการ พฤติกรรม และกลยุทธ์ โดยจัดความสัมพันธ์ได้ดังนี้

การพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจ ภาคตะวันออก

- 1) การพึ่งพาตนเองทางเทคโนโลยี (การจัดสินค้าและบริการ ในด้านเพิ่มมูลค่า ตอบสนองความต้องการ การจัดการกระบวนการในการผลิตและบริการ พัฒนารูปแบบ และควบคุมเพื่อป้องกันการผิดพลาด)
- 2) การพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ (การตลาด ในด้านการกำหนดแหล่งจำหน่าย/บริการ/กลุ่มเป้าหมาย สำนวความต้องการของลูกค้า รายได้ของสมาชิก)
- 3) การพึ่งพาตนเองทางทรัพยากรธรรมชาติ (กระบวนการดำเนินการสำรวจและบันทึกข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติ วางแผนการใช้ และฟื้นฟูและอนุรักษ์)
- 4) การพึ่งพาตนเองทางจิตใจ (การบริหารสมาชิกวิสาหกิจ ในด้านการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิก การพัฒนาผู้นำและสมาชิก การสร้างขวัญกำลังใจ และความพึงพอใจและการประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิก)
- 5) การพึ่งพาตนเองทางสังคม เกี่ยวข้องกับ การบริหาร ในด้านกำหนดเป้าหมาย โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การจัดการข้อมูล มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ จัดสรรรายได้ให้กับชุมชน มีการวิเคราะห์ข้อมูล และการทำงานแบบมีส่วนร่วม

การจัดการเชิงนวัตกรรม ของวิสาหกิจชุมชนใน เขตพื้นที่ระยอง เศรษฐกิจภาคตะวันออก

- ด้านการตลาด
- ด้านกระบวนการ
- ด้านกลยุทธ์
- ด้านพฤติกรรม
- ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่แนวทางการพัฒนาศักยภาพในการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจ
ชุมชนในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า ประเด็นที่มีคะแนนน้อยที่สุดคือใช้การตลาดระบบเครือข่าย (เฟรนไชส์) เพื่อเพิ่มจำนวนลูกค้า (ด้านการตลาด) นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ อาทิ ระบบบัญชี ระบบคลังสินค้า ระบบควบคุมการผลิต ระบบการดูแลลูกค้า เป็นต้น มาใช้ (ด้านกระบวนการ) มีการพัฒนากลยุทธ์ใหม่ๆ เสมอเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน (ด้านกล

ยุทธ์) การร่วมเสนอแนวทางในการทำงานที่แปลกใหม่และสร้างสรรค์ของสมาชิก (ด้านพฤติกรรม) ความทันสมัยของผลิตภัณฑ์และการบริการของวิสาหกิจชุมชน (ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ) ตามลำดับ เมื่อนำมาอธิบายกับแนวคิดการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนพบว่ามีความเกี่ยวข้องกับการพึ่งพาทางสังคมมากที่สุดประกอบด้วย ด้านกลยุทธ์ ด้านพฤติกรรม และด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ในการพึ่งพาทางเศรษฐกิจเกี่ยวข้องกับด้านการตลาด ในการพึ่งพาทางเทคโนโลยีเกี่ยวข้องกับด้านกระบวนการ สมาชิกควรได้รับการส่งเสริมในการวางแผนในเรื่องการแข่งขันทางการตลาด การทำให้สินค้าหรือบริการเป็นที่นิยม การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานและควบคุมการทำงาน ได้รับการส่งเสริมในด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นทั้งในระดับผู้บริหารและสมาชิก **ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย** 1) ด้านการตลาด จากการศึกษาพบปัญหาในเรื่องการขายตลาดโดยใช้เฟรนไชส์ ผู้วิจัยเห็นว่าควรส่งเสริมวิสาหกิจมีการอบรมความรู้ในเรื่องการทำเฟรนไชส์และควรวางแผนในการสร้างระบบการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับวิสาหกิจก่อนต่อยอดในการทำเฟรนไชส์ 2) ด้านกระบวนการ จากการศึกษาพบว่ายังมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการทำงานในระบบต่างมาใช้ไม่มาก เช่น ระบบบัญชี คลังสินค้า การผลิต และระบบดูแลลูกค้า เป็นต้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรวิเคราะห์งานในวิสาหกิจของตนเองเพื่อนำมาวางแผนในการตัดสินใจติดตั้งระบบที่จำเป็น หรือขอคำปรึกษาจากหน่วยงานที่มีความรู้ในเรื่องการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้งาน 3) ด้านกลยุทธ์ จากการศึกษาพบว่าปัญหาที่พบคือการสร้างความได้เปรียบทางแข่งขันโดยใช้กลยุทธ์ใหม่ ๆ ผู้วิจัยเห็นว่าควรให้ผู้นำและคณะผู้บริหารเข้ารับการอบรมหลักสูตรสำหรับผู้บริหารในระดับที่สูงขึ้น และนำมาจัดทำเป็นแผนกลยุทธ์ของวิสาหกิจตนเองหรือจัดทำเป็นแผนระยะยาว 4) ด้านพฤติกรรม จากการศึกษาพบว่าปัญหาที่พบคือการร่วมเสนอความคิดเห็นในเรื่องการทำงานอย่างสร้างสรรค์จากสมาชิกยังไม่ค่อยปรากฏ ผู้วิจัยเห็นว่าควรกระตุ้นหรือจูงใจสมาชิกโดยการแลกเปลี่ยนกันเป็นผู้นำในการรับผิดชอบงานในแต่ละครั้ง จัดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับวิสาหกิจที่ได้รับรางวัลหรือหน่วยงานภาคเอกชนเพื่อกระตุ้นให้เกิดความคิดใหม่ในการพัฒนาวิสาหกิจของตน และ 5) ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ จากการศึกษาพบว่าปัญหาคือเรื่องความทันสมัยของผลิตภัณฑ์และบริการของวิสาหกิจชุมชน ผู้วิจัยเห็นว่าควรจัดให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับวิสาหกิจชุมชนที่มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ดีหรือส่งผลิตภัณฑ์เข้าร่วมประกวดเพื่อให้เกิดการแข่งขันและพัฒนา หรือการสร้างร่วมมือกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานภาคเอกชนในการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาประเภทวิสาหกิจที่หลากหลายประกอบด้วย การเกษตร การเกษตรอินทรีย์ การเกษตรแปรรูป อาหาร หัตถกรรมเลี้ยงสัตว์ ปุ๋ย อาหารสัตว์ ผลิตภัณฑ์เสริมความงาม ท่องเที่ยวและออมทรัพย์ ในครั้งต่อไปผู้วิจัยอาจศึกษาเฉพาะประเภทใดประเภทหนึ่งของวิสาหกิจเพื่อให้ได้ผลการศึกษาเชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

- กนกกร สีมานนท์. (2565). การประเมินศักยภาพของชุมชน. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาพุทธศาสตร์, 7(6), 300-316.
- กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2562). รายงานสรุปประเภทกิจการวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน จำแนกตามพื้นที่. เรียกใช้เมื่อ 4 มกราคม 2566 จาก https://smce.doae.go.th/smce1/report/select_report_smce.php?report_id=17
- เกษร อักษรรัตน์. (2565). ความรู้และการฝึกปฏิบัติการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและพัฒนาชนบท. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ณัฐพล บัวเปลี่ยนสี, ปรีดาพร อารักษ์สมบูรณ์, และนิชชีญา นราฐปนนท์. (2560). การพัฒนาศักยภาพ วิสาหกิจชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนจังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสารบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, 1(1), 43-50.
- สถาบันไทยพัฒน์. (2554). เศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินธุรกิจ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัทไทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. (2566). เป้าหมายการพัฒนา. เรียกใช้เมื่อ 5 พฤศจิกายน 2565 จาก <https://www.eeco.or.th>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2565). ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน (อพม.). เรียกใช้เมื่อ 5 มกราคม 2566 จาก <https://smce.doae.go.th/smce1/index.php?result=6>.

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่*

PARTICIPATION OF COMMUNITY LEADERS IN PREVENTING AND RESOLVING DRUG PROBLEMS IN PA PHAI SUBDISTRICT, SAN SAI DISTRICT, CHIANG MAI PROVINCE

เกศินี วีรศิลป์¹, ธนวัฒน์ ปินตา², อุบลวรรณ สุภาแสน³, เชษฐ ใจเพชร⁴ และ วินิจ ผาเจริญ⁵
Kesinee Veerasilpa¹, Tanawat Pinta², Ubonwan Subhasaen³, Chast Jaiphet⁴ and Winit Pharcharuen⁵

¹⁻⁵มหาวิทยาลัยแม่โจ้

¹⁻⁵Maejo University, Thailand

Corresponding author E-mail: veerasilpa411@gmail.com

Received 1 February 2023; Revised 19 February 2023; Accepted 26 February 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 2) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 299 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่มีเพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์

* เกศินี วีรศิลป์, ธนวัฒน์ ปินตา, อุบลวรรณ สุภาแสน, เชษฐ ใจเพชร และ วินิจ ผาเจริญ. (2566). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. วารสารรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(1), 1-18.

Kesinee Veerasilpa, Tanawat Pinta, Ubonwan Subhasaen, Chast Jaiphet and Winit Pharcharuen. (2023). Participation of Community Leaders in Preventing and Resolving Drug Problems in Pa Phai Subdistrict, San Sai District, Chiang Mai Province. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University. 3(1), 16-31.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.2>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

ระหว่างการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ข้อเสนอแนะจากการศึกษาควรมีการส่งเสริมการจัดอบรม ประชาสัมพันธ์ จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ถึงภัยอันตรายยาเสพติดและควรคำนึงถึงขวัญ กำลังใจ และเกียรติที่ผู้นำชุมชนพึงจะได้รับด้วย เพื่อที่จะได้เป็นแรงจูงใจให้ผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่องและเกิดประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน, การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, การปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of participation of community leaders in drug prevention and solution, 2) to study the factors correlated between community leaders' participation in drug prevention and solution. stuck quantitative research The random population used in the research was 299 people. The research tool was a questionnaire. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation and chi-square test.

The results showed that level of participation of community leaders in preventing and solving drug problems in the area of Pa Phai Subdistrict, San Sai District, Chiang Mai Province. Considering the overall picture is at a high level. and gender factor education level Length of stay in the community There was a correlation between participation in the prevention and solution of drug problems. with statistical significance at the 0.05 level. Recommendations from the study should promote training. public relations Create public relations media about the dangers of drugs and should consider the morale and honor that community leaders should receive as well. In order to be an incentive for

community leaders to participate in the prevention and solution of drug problems continually and effectively.

Keywords: Community Leadership Engagement, Prevention and Solution of Drug Problems, Local Government

บทนำ

ปัจจุบันปัญหายาเสพติด ได้กลายเป็นปัญหาวิกฤติสำคัญของประชาคมโลก โดยเฉพาะประเทศไทยปัญหานี้ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วและมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพประชากร ความมั่นคงของชาติทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดนี้ได้กระจายสู่ประชาชนทั้งในเขตเมืองและชนบท สถานศึกษา สถานประกอบการ ทั้งภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และธุรกิจขายบริการ โดยระบาดในทุกเพศและทุกวัย จนก่อให้เกิดปัญหาสาธารณสุข ปัญหาที่เป็นความรุนแรงในสังคมที่บอบบางคือ มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มนักเรียนและนักศึกษา ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่ปกป้องคุ้มครองตนเองได้ไม่ดีพอ ประกอบกับประชากรกลุ่มนี้เป็นอนาคตของชาติ ปัญหาการใช้ยาเสพติดที่มากขึ้นในประชากรกลุ่มนี้จึงส่งผลทำให้มีปัญหาประชากรด้อยคุณภาพ นั่นหมายถึงความอ่อนแอ ความไม่มั่นคงของประเทศชาติที่นำมาซึ่งความล่มสลายในที่สุด หาไม่เร่งป้องกันและแก้ไข (สมจิต แดนสีแก้ว, 2548) ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ชาติแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2565 เป็นกรอบการแก้ไขปัญหายาเสพติดภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติคือ บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ และมีตัวชี้วัด คือ ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ โดยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอยู่ภายใต้ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคง มุ่งแก้ไขปัญหความมั่นคงในปัจจุบันเพื่อให้ปัญหาเดิมที่มีอยู่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง จนยุติลง หรือไม่ส่งผล

กระทบต่อประเทศชาติรวมทั้งให้การบริหารและการพัฒนาบ้านเมืองเดินหน้าไปได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2565)

สำหรับสถานการณ์ปัญหายาเสพติดของจังหวัดเชียงใหม่ ถือได้ว่าเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ประสบกับปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดเนื่องจากเป็นพื้นที่ใกล้เคียงกับชายแดนและเป็นเส้นทางลำเลียงยาเสพติดต่อไปยังกรุงเทพฯ และใกล้เคียง ซึ่งพบได้จากสถิติจากสถานการณ์แนวโน้มปัญหายาเสพติดของสำนักงาน ปปส.ภาค 5 ที่ยึด “ยาบ้า” พื้นที่ภาคเหนือตอนบน ระหว่าง 1 ต.ค. 2563-2564 จับกุมยาบ้า 284 คดี 93,830,348 เม็ด ส่วนการยึด “ไอซ์” จับกุมและดำเนิน 22 คดี 1,476,17221 กก. ฯลฯ (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดเชียงใหม่, 2565) ดังนั้น แม้ว่านโยบายของรัฐบาลยังคงเน้นย้ำการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่คงเหลืออย่างต่อเนื่องโดยเน้นดำเนินการแก้ไขปัญหพื้นที่พิเศษ ได้แก่ กรุงเทพฯ พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พื้นที่ตามแนวชายแดน และพื้นที่จังหวัดสำคัญ ซึ่งก็ยังมีการลักลอบนำเข้ายาบ้าและเฮโรอิน ยาไอซ์ เพื่อนำไปจำหน่ายในพื้นที่กรุงเทพฯ หรือไปสู่ประเทศที่สาม

พื้นที่ในเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอำเภอที่มีประชากรที่มาจากหลายพื้นที่และหลายเชื้อชาติ โดยเฉพาะชาวพม่าและไทยใหญ่ และเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติด ดังนั้น อำเภอสันทราย จึงได้กำหนดแนวทางและนโยบายต่างๆ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามนโยบายของรัฐบาลไปแล้ว แต่การแพร่ระบาดของยาเสพติดยังไม่มีทีท่าว่าจะลดลง หนทางหนึ่งที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ได้เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ไปในทิศทางที่ดีขึ้นต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ด้วย ด้วยเหตุนี้กระทรวงมหาดไทยในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักที่มีภาระหน้าที่ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขเป็นไม้หลักแรกในการดำเนินงานด้านความมั่นคงและกิจกรรมภายในการเสริมสร้างโอกาสให้ประชาชน การเป็นเจ้าภาพหลักในการบูรณาการบริหารจัดการในส่วนภูมิภาค รวมถึง ภารกิจหรืองานนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลที่มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการเฉพาะกรณี เช่น การแก้ไขปัญหาคาความยากจน การประกาศสงครามเพื่อเอาชนะยาเสพติด ฯลฯ กระทรวงมหาดไทยจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของกระทรวงมหาดไทยเพื่อให้กระบวนการบริหารงานมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายที่สำคัญและสาระแห่งชาติของรัฐบาลที่เปลี่ยนแปลงไปตามห้วงระยะเวลาต่างๆ ให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและมาประสิทธิภาพ (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอสันทราย, 2563) ดังนั้น ผู้นำชุมชนก็เป็นส่วนหนึ่งของกระทรวงมหาดไทยที่มีหน้าที่

รักษาความสงบในชุมชน ทั้งด้านการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่เช่นกัน ซึ่งผู้นำชุมชนได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศบาลตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ฯลฯ ผู้นำชุมชนเหล่านี้เป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดมีบทบาทที่สำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่อำเภอและยังสามารถแนะนำให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่และที่อาจจะเกิดขึ้นในครอบครัวของตนเองได้เช่นกัน

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติดและการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวคิดและแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมดังกล่าวให้เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมของผู้ชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมของผู้ชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมของผู้ชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมของผู้ชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ต่างกันมีส่วนร่วมของผู้ชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 ประชาชนที่มีระดับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและการป้องกันต่างกันมีส่วนร่วมของผู้ชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ต่างกัน

สมมติฐานที่ 7 ประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่ได้รับข่าวสารในการเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันต่างกันมีส่วนร่วมของผู้ชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศบาลตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ตัวแทน 13 ชุมชนที่เป็นกลุ่มหัวหน้าหรือตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ ประกอบด้วย 1) บ้านเมืองখন 2) บ้านหนองเต่าคำ 3) บ้านป่าไผ่ 4) บ้านโป่ง 5) บ้านศรีบุญเรือง 6) บ้านท่ายาว 7) บ้านศรีวังธาร 8) บ้านเต่าคำใหม่ 9) บ้านหม้อ 10) บ้านหนองหลวงพัฒนา 11) บ้านเกษตรพัฒนา 12) บ้านหนองป่าขาว 13) บ้านแพะใต้พัฒนา ซึ่งมีทั้งหมด 3,159 ครัวเรือน และผู้วิจัยใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นผู้นำทางการ ที่เลือกแบบเจาะจง ส่วนกลุ่มสองเป็นผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยทั้งสองกลุ่ม จำนวน 299 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างเอง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้นำชุมชน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ระดับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและการป้องกัน จำนวนครั้งที่ได้รับข่าวสารในการเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกัน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลในระหว่างเดือนมกราคม- ตุลาคม 2565 โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามจำนวนที่กำหนดแล้ว นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ลงรหัสตามตัวแปรที่กำหนด จากนั้นประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา แจกแจงความถี่เป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด เพื่อแสดงลักษณะข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลและการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้สถิติเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม นอกจากนั้นใช้ Chi-Square test โดยกำหนดการมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้นำมาสรุปผลดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 51.7) มีอายุระหว่าง 40-50 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 46.7) มีสถานภาพสมรสคู่ มากที่สุด (ร้อยละ 87.5) การศึกษาระดับประถมศึกษาศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 45.8)

ตำแหน่งในชุมชนเป็น อสม. มากที่สุด (ร้อยละ 37.5) ประสบการณ์เป็นผู้นำชุมชน 1-10 ปี (ร้อยละ 74.3) ระยะเวลาสั้นที่สุด คือ 1 ปี และระยะเวลามากที่สุด คือ 30 ปี โดยมีระยะเวลาเฉลี่ย 8 ปี และส่วนใหญ่เคยได้รับการฝึกอบรมเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด (ร้อยละ 90.00) ได้รับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ปกครองมากที่สุด (ร้อยละ 70.4)

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ จากผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ได้จำแนกออกเป็น 5 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล สามารถสรุปผลการวิจัยในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน สรุปได้ว่า ทั้งมีผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศบาลตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและตัวแทนของครัวเรือนในชุมชน ได้ให้ความเห็นว่ามีการปฏิบัติการปฏิบัติทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก และจำแนกระดับการมีส่วนร่วมรายด้านได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ	3.72	0.92	มาก
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.52	0.06	มาก
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	3.56	0.74	มาก
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.50	0.97	มาก
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.42	0.90	มาก
เฉลี่ยรวม	3.82	0.76	มาก

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานด้านปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ พิจารณาจากระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีความแตกต่างกันตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ความรู้เรื่องยาเสพติดและการป้องกัน และจำนวนครั้งที่ได้รับข่าวสารในการเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมในชุมชน ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีอายุ อาชีพ ความรู้เรื่องยาเสพติดและการป้องกัน และจำนวนครั้งที่ได้รับข่าวสารในการเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานด้านปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่

ตัวแปรอิสระ	ค่านิยมสำคัญทางสถิติ	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1.เพศ	0.057		✓
2.อายุ	0.026*	✓	
3.ระดับการศึกษา	0.144		✓
4.อาชีพ	0.036*	✓	
5.ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	0.077		✓
6.ระดับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและการป้องกัน	0.000*	✓	
7.จำนวนครั้งที่ได้รับข่าวสารในการเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกัน	0.000*	✓	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้ผลการศึกษาระดับและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งสามารถหยาบยกรมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้นำชุมชนในพื้นที่ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน สามารถให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของยาเสพติดในชุมชนได้ ผู้นำชุมชนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ นอกจากนี้ผลประโยชน์ที่ได้จากการทำกิจกรรมจะส่งผลดีต่อสังคมและชุมชนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ทำให้ทุกครัวเรือนในชุมชนสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทตฺโต (2565) ศึกษาเรื่อง การสร้างเครือข่ายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของคณะสงฆ์ในภาคกลาง พบว่า การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของวัด คณะสงฆ์ และชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและรูปแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ผู้นำชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน

จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากปัจจุบันผู้ชายและหญิงมีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนที่จัดขึ้นนั้น ต้องการให้ประชาชนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่จัดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เพลินสุข ทองคำมัน (2546) และกัมพล เพ็ชรล้อมทองและธัญญา โรจนตระกูล (2565) ที่ว่าเครือข่ายภาคประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาอยู่ในพื้นที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกันจะมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะประชาชนส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นวัยงานนั้นจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่ทางหน่วยงานจัดขึ้นน้อยเพราะจะต้องออกไปทำงานนอกบ้านต้องรับผิดชอบในครอบครัว การงานส่งผลให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัมพล เพ็ชรล้อมทองและธัญญา โรจนตระกูล (2565) และวิรัช ภูมาศรี, มงคลชัย สมศรี (2565) วิรัช ภูมาศรี (2565) ที่ว่าประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 3 ผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะประชาชนที่อาศัยในชุมชนนั้น ไม่ว่าจะมีการศึกษาในระดับใดก็ตระหนักถึงปัญหายาเสพติด ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ต้องการให้เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วินัย นุชชา (2543) สุวปรียา จันตะ (2562) กรวิทย์ เกาะกลางและคณะ (2564) ที่ว่าระดับการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่แตกต่างกัน พบว่าการศึกษาไม่มีอิทธิพลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

สมมติฐานที่ 4 ผู้นำชุมชนที่มีอาชีพต่างกันจะมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายและรับจ้างซึ่งต้องทำงานตลอดเวลาการทำงานไม่สามารถปลีกตัวมาร่วมกิจกรรมหรือโครงการได้เพราะเนื่องจากรายได้น้อยไม่สามารถปลีกตัวมาร่วมได้ ซึ่งประชาชนที่มีอาชีพรับราชการนั้นจะตระหนักถึง

ความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัช ภูมาศรีและคณะ (2564) ที่ว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 5 ผู้นำชุมชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกันจะมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้น ไม่ว่าจะอาศัยอยู่มานาน หรือเพิ่งมาอยู่อาศัย ประชาชนในชุมชนย่อมไม่ต้องการให้เกิดปัญหายาเสพติดในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสุตวรธรรมกิจ (2563) ที่ว่าระยะที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกันมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 ผู้นำชุมชนที่มีระดับความรู้เรื่องยาเสพติดต่างกันจะมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดนั้น ประชาชนได้รับรู้ถึงโทษและความหายยະที่เกิดจากการเสพยา โดยเฉพาะบุตรหลานหรือคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวปรียา จันตะ (2562) ว่าประชาชนที่มีระดับความรู้เรื่องยาเสพติดต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 7 จำนวนครั้งที่ผู้นำชุมชนได้รับข่าวสารในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างกันจะมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ไม่ได้กำหนดระยะเวลาแต่ละครั้งไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น หากมีการจัดกิจกรรมขึ้น แต่การให้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ไม่เพียงพอ ทำให้ประชาชนหรือผู้นำชุมชนไม่ทราบวันและเวลาที่จัดทำกิจกรรม อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ขาดการเข้าร่วมกิจกรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจิต แดนสีแก้ว (2548) ที่ว่าประชาชนที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่างมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้อันเป็นผลมาจากการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้ทราบถึงปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ระดับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและการ

ป้องกัน จำนวนครั้งที่ได้รับข่าวสารในการเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันและระดับการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ จึงมีการแปรผลบางข้อที่ควรเสริมสร้างให้ผู้นำท้องถิ่นได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศบาลตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ฯลฯ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการทำงานชุมชนและส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งในเรื่องที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดทั้งด้านการความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด ด้านการรับรู้ถึงปัญหาเสพติด และการตระหนักถึงปัญหาเสพติดและพร้อมรับมือแบบมีส่วนร่วมภายในชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าบางด้านอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยเพื่อต่อยอดในครั้งต่อไปมีดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรตระหนักในบทบาทด้านการมีส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นหน่วยงานของประชาชนอย่างแท้จริงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560
2. ภาครัฐควรพิจารณาถึงปัจจัยที่ส่งผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินกิจกรรม

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาทิเช่น กระทรวงมหาดไทย ควรมีการจัดอบรมประชาสัมพันธ์ จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ที่น่าสนใจเกี่ยวกับบทลงโทษและภัยอันตรายยาเสพติดให้ประชาชนได้รับทราบ
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการสนับสนุนเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง เช่น เรื่องการพัฒนาบุคลากรการสนับสนุนงบประมาณ ดำเนินงานที่

สอดคล้องกับการทำงานของภาคประชาชน ทั้งนี้ เพื่อรองรับการทำงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เกิดประสิทธิผลจริงดังต่อไปนี้

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง อาทิเช่น หน่วยงานกระทรวงมหาดไทยที่มีรับผิดชอบดูแล ในท้องถิ่น โดยมีผู้นำได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศบาลตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ฯลฯ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการทำงานชุมชนและส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งในเรื่องที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อนำเสนอรูปแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนต่อไป

2. ควรศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของภาครัฐในการสร้างเครือข่ายการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- กรวิทย์ เกาะกลางและคณะ. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษาเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสนามชัย อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารสันติสุขปริทรรศน์. 2 (1),1-11
- กัมพล เพ็ชรล้อมทองและธนาธิภา โรจนตระกูล. (2565). การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด :กรณีศึกษาตำบลลำประดา อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร. Journal of Modern Learning Development. 7 (5), 92-104
- พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ ชยทตฺโต. (2565). การสร้างเครือข่ายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของคณะสงฆ์ในภาคกลาง. วารสารศิลปะการจัดการ. 6 (1),236-251
- พระครูสุตวรธรรมกิจ. (2563). การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการวางแผนการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอก อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย.1 (2),12-20

- เพลินสุข ทองคำมัน. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมประชาคมหมู่บ้านด้านยาเสพติด ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลม่วงคำ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ : กรุงเทพมหานคร.
- วิราษ ภูมาศรี. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย. 3 (1),12-21
- วิราษ ภูมาศรีและคณะ. (2564). การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย.2 (1), 1-11
- วิราษ ภูมาศรีและมงคลชัย สมศรี. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ดจังหวัดเชียงใหม่. วารสารภูมิโนเวศพัฒนาอย่างยั่งยืน. 3 (2),14-22
- วินัย นุชชา. (2543). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรตำบลเป็ริง อำเภอบางป่อ จังหวัดสมุทรปราการ. คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์: กรุงเทพมหานคร.
- ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดเชียงใหม่. (2565). รายงานการประชุมคณะกรรมการศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดเชียงใหม่ ครั้งที่ 3/2565. เรื ย ก ไ ช้ เมี อ 13 มี น า ค ม 2565 จ า ก <https://www.chiangmai.go.th/managing/public/M6/R25Apr2022092845.pdf>
- สมจิต แดนสีแก้ว. (2548). การขับเคลื่อนชุมชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดแก่สังคม. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุปรียา จันตะ. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่. วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ. 4 (1), 16-29

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2565). แผนปฏิบัติการด้านการ
ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2565. เรียกใช้เมื่อ 13 มีนาคม 2565 จาก
<http://www.pmnidat.go.th/thai/downloads/serviceplan/SP02-65.pdf>

การสังเคราะห์งานวิจัยหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต เพื่อพัฒนาการปกครอง*

A SYNTHESIS OF RESEARCHES OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE PROGRAM FOR DEVELOPING GOVERNMENT

สุกิจ ชัยมุสิก¹, กันตภณ หนูทองแก้ว² และ อารดา ฉิมมากร³

Sukit Chaimusik¹, Kantaphon Nuthongkaew² and Arada Chimmakun³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻³Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: s.chaimusik1@gmail.com

Received 2 February 2023; Revised 28 February 2023; Accepted 28 February 2023

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง “การสังเคราะห์งานวิจัยหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตเพื่อพัฒนาการปกครอง” นี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการสังเคราะห์งานวิจัยของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 2) เพื่อศึกษาการพัฒนาการปกครองในสังคมไทยปัจจุบัน และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการปกครองในสังคมไทยปัจจุบัน ด้วยการสังเคราะห์งานวิจัยหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเน้นการวิจัยเอกสาร วิเคราะห์และสารนิพนธ์ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต 21 เรื่อง

ผลการวิจัยพบว่า สามารถจำแนกได้เป็น 3 ด้าน คือ 1) การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครอง พบว่ามีทั้งหมด 21 เรื่อง 2) การพัฒนาการปกครองแบบประชาธิปไตย พบว่ามีทั้งหมด 7 เรื่อง และ 3) การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง พบว่ามีทั้งหมด 8 เรื่อง โดยมีประเด็นสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการปกครองในสังคมไทยอยู่ 3 ประเด็นหลักๆ

* สุกิจ ชัยมุสิก, กันตภณ หนูทองแก้ว และ อารดา ฉิมมากร. (2566). การสังเคราะห์งานวิจัยหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตเพื่อพัฒนาการปกครอง. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(1), 32-44.

Sukit Chaimusik, Kantaphon Nuthongkaew and Arada Chimmakun. (2023). A synthesis of Researches of Master of Political Science Program for Developing Government. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University. 3(1), 32-44.; DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.3>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

ประกอบด้วย 1) ความเป็นมาของปัญหา และเหตุจูงใจให้ทำวิจัย 2) การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ 2.1) ประโยชน์ที่เกิดต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง 2.2) ประโยชน์ทางวิชาการ และ 2.3) หน่วยงานที่นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

คำสำคัญ: การสังเคราะห์, หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, การปกครอง

Abstract

The objectives of the research entitled “Research Synthesis of Master Degree Curriculum in Political Science for Government Development” are: 1) to study the research synthesis in curriculum of master degree in Political Science of Mahamakut Buddhist University, 2) to study the development of government in present Thai society, and 3) to propose guidelines for the development of government in present Thai society by the research synthesis in curriculum of master degree in Political Science. The data of this documentary qualitative research were collected from 21 theses and thematic papers done by graduate students of Master Degree in Political Science.

The results of the study can be classified into 3 aspects; 1) 21 titles were on government leadership development, 2) 7 titles were on democratic government development, and 3) 8 titles were on participation in politics and government. There were 3 main issues in synthesis as the guidelines for government development in Thai society; 1) Background problems and motivation in doing the research, and 2) Implementation consisting of: 2.1 The advantages of the direct concerned, 2.2 The academic advantages, and 2.3 The application of the research results.

Keywords: Synthesis, Master of Political Science Program, Developing Government.

บทนำ

การวิจัยเป็นวิธีการหนึ่งในการแสวงหาความรู้ ถือเป็นกิจกรรม เครื่องมือ หรือวิธีการที่ดีที่สุดในการพัฒนาสติปัญญา การแสวงหาความรู้ในปัญหาต่าง ๆ ที่มนุษย์ไม่รู้และต้องการแสวงหาคำตอบที่เป็นจริงและน่าเชื่อถือ การวิจัยจะทำให้มนุษย์นำความรู้และความจริงที่ได้ไปใช้ในการตัดสินใจแก้ไขปัญหา หรือก่อให้เกิดความรู้ใหม่ๆ มีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติต่าง ๆ รอบตัวมากขึ้น ทำให้มนุษยชาติมีความเจริญก้าวหน้า มีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น หากผู้ใดหรือกลุ่มใดให้ความสำคัญกับการวิจัยแล้ว ย่อมส่งผลให้ผู้นั้นหรือกลุ่มคนนั้นมีการพัฒนาและมีความเจริญ ประเทศชาติก็จะมีความเข้มแข็งขึ้นในทุกด้าน อาทิ ด้านการศึกษา ด้านการเมือง ด้านการทหาร ด้านเศรษฐกิจ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนวิทยาการในด้านอื่น ๆ ในด้านการศึกษา การวิจัยมีความสำคัญต่อการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอน และภารกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์กร อาทิ การจัดการศึกษา การดำเนินการและการจัดโครงสร้างของหลักสูตร การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การพัฒนาคุณภาพ การผลิตบัณฑิตและบุคลากรทางการศึกษา การประกันคุณภาพของหลักสูตร ตลอดจนการประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของหลักสูตร เป็นต้น ในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษานั้น จะดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นสำคัญ เป็นวิธีการพัฒนาบัณฑิตให้สร้างองค์ความรู้ได้อย่างเป็นระบบ

การสังเคราะห์งานวิจัย เป็นการนำผลของงานวิจัยตั้งแต่ ๒ เรื่องขึ้นไปมาบูรณาการ โดยมีจุดประสงค์คือ นำผลการวิจัยในเรื่องที่ศึกษาทั้งหมดมาหาข้อสรุป เป็นการพัฒนา หรือต่อยอดจากผลงานวิจัยเดิม ซึ่งถือเป็นกระบวนการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยทางวิทยาศาสตร์ (Research synthesis as a scientific process) เพื่อตอบปัญหาใดปัญหาหนึ่ง โดยการรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ หลายเรื่อง มาศึกษาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติหรือวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และนำเสนอข้อสรุปรวมสารอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้คำตอบปัญหาการวิจัยที่ต้องการที่เป็นข้อยุติและได้รับคำตอบตรงตามปัญหาวิจัยที่ต้องการ (Valentine, J. C. & Cooper, H., 2009) อาจสรุปได้ว่า การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นการศึกษาหาข้อเท็จจริงเพื่อตอบปัญหาใดปัญหาหนึ่งโดยการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหลายเล่ม มาจัดหมวดหมู่ วิเคราะห์ และนำเสนออย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้ความรู้ใหม่

สารนิพนธ์และวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษานั้น ถือได้ว่าเป็นงานวิจัย เพราะได้ใช้กระบวนการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อแก้ไขหรือตอบ

ปัญหา ดังนั้นการสังเคราะห์งานวิจัย จึงเป็นประโยชน์ต่อการสรุปรายงานวิจัย และเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการวิจัยในแต่ละเรื่อง ซึ่งในการวิจัยนั้น ไม่ว่าจะเป็นสาขาวิชาชีพใดก็ตาม จำเป็นต้องมีการทบทวนข้อค้นพบ ของหลักการหรือทฤษฎีที่มีอยู่ก่อนแล้ว เพื่อให้ได้ความรู้ใหม่เพิ่มเติมและเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการศึกษา และนำข้อบกพร่องของงานวิจัยที่มีอยู่เดิมมาปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ถูกต้องและแม่นยำ เพื่อประโยชน์ในการตอบโจทย์การวิจัยและต่อยอดงานวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษา ทำให้เกิดคุณค่าในการพัฒนาการปกครองในบริบทของสังคมไทย

ปัจจุบัน หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จัดการเรียนการสอนมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2547 จนถึงปัจจุบัน มีจำนวน 16 รุ่นแล้ว มีนักศึกษาทำวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ในรูปแบบของงานวิจัยที่สำเร็จการศึกษา และพิมพ์เผยแพร่บนฐานข้อมูลที่เข้าถึงได้ แต่ผลงานวิทยานิพนธ์ดังกล่าวยังขาดการจัดหมวดหมู่ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้และนำผลที่ได้ไปประยุกต์ใช้หรือทำการวิจัยต่อยอด รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตร พัฒนาหลักสูตร บริหารหลักสูตร ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ.2563 – พ.ศ.2570 (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2562) จัดทำเป็นกรอบแนวทางการพัฒนาระบบอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ เพื่อให้สอดคล้องและบูรณาการให้เกิดเป็นพลังในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศด้วยวิสัยทัศน์ ซึ่งจะสอดคล้องกับทิศทางของยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และนโยบายของรัฐบาล โดยมีวิสัยทัศน์เพื่อ “เตรียมคนไทยแห่งศตวรรษที่ 21 พัฒนาเศรษฐกิจที่กระจายโอกาสอย่างทั่วถึง สังคมที่มั่นคง และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน โดยสร้างความเข้มแข็งทางนวัตกรรมระดับแนวหน้าในสากล นำพาประเทศไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว”

คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรทำการสังเคราะห์ผลงานวิจัย ในหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยขึ้น เพื่อประโยชน์ในเชิงวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสังเคราะห์งานวิจัยของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาการปกครองในสังคมไทยปัจจุบัน
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการปกครองในสังคมไทยปัจจุบัน ด้วยการสังเคราะห์งานวิจัยหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้
 - 1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือและตำราวิชาการที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทุติยภูมิ โดยการรวบรวมเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 1.2 งานวิจัย โดยการรวบรวมงานวิจัย วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ของนักศึกษาในหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผู้จบการศึกษาในปีการศึกษา 2562 ที่ผ่านการตีพิมพ์บทความใน GMNIS และวารสารที่อยู่ในฐาน TCI จำนวน 36 เรื่อง
2. วิเคราะห์งานวิจัย ที่ผ่านการตีพิมพ์บทความใน GMNIS และวารสารที่อยู่ในฐาน TCI จำนวน 36 เรื่อง
3. จัดกลุ่มงานวิจัยออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1. การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครอง 2. การพัฒนาการปกครองแบบประชาธิปไตย และ 3. การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง
4. ตีความ สรุปประเด็นจากการวิเคราะห์ งานวิจัยจำนวน 36 เรื่อง
5. นำไปสังเคราะห์และวิเคราะห์การพัฒนาการปกครอง เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยโดยใช้การเชิงพรรณนาเพื่อนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิจัย เรื่อง “ การสังเคราะห์งานวิจัยหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตเพื่อพัฒนาการปกครอง ” สามารถสรุปผลการวิจัยได้ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. การสังเคราะห์งานวิจัยของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหาภูมิราชนิเวศน์ พบว่า สามารถจำแนกได้เป็น 3 ด้าน คือ 1. การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครอง พบว่ามีทั้งหมด 21 เรื่อง 2. การพัฒนาการปกครองแบบประชาธิปไตย พบว่ามีทั้งหมด 7 เรื่อง และ 3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง พบว่ามีทั้งหมด 8 เรื่อง

2. การพัฒนาการปกครองในสังคมไทยปัจจุบัน พบว่า ผลการสังเคราะห์งานวิจัยของนักศึกษา แผน ก. (วิทยานิพนธ์) และแผน ข. (สารนิพนธ์) มีทั้งหมด จำนวน 36 เรื่อง ในปีการศึกษา 2562 ของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย ทั้ง 36 เรื่อง สามารถสังเคราะห์งานวิจัยได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1. ภาวะผู้นำการปกครอง 2. การปกครองแบบประชาธิปไตย และ 3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง

โดยงานวิจัยทั้งหมดดังกล่าวจะส่งผลต่อการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะสมบูรณ์ได้นั้น ต้องส่งเสริมให้มีการพัฒนาทั้งระบบ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ประชากรให้มีเสถียรภาพ รวมทั้งต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนให้มีบทบาทมากยิ่งขึ้น รัฐบาลต้องมีนโยบายการบริหารและพัฒนาประเทศให้ครอบคลุมถึงความต้องการของประชาชนอย่างรอบด้าน โดยสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งต้องส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมือง แบบประชาธิปไตย และต้องพัฒนาเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลต้องบริหารให้มีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น การกระจายรายได้เท่าเทียมกัน และด้านสังคม ต้องให้การศึกษาระดับพื้นฐานแก่ประชาชน ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง

3. แนวทางการพัฒนาการปกครองในสังคมไทยปัจจุบัน ด้วยการสังเคราะห์งานวิจัยหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหาภูมิราชนิเวศน์ การศึกษาค้นคว้าเชิงวิเคราะห์งานวิจัยของนักศึกษาแผน ก. (วิทยานิพนธ์) และแผน ข. (สารนิพนธ์) ในปีการศึกษา 2562 ของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย สู่แนวทางการพัฒนาการปกครองในสังคมไทยปัจจุบัน ด้วยการสังเคราะห์งานวิจัยหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต โดยรัฐศาสตร์เป็น

วิชาในสายสังคมศาสตร์ สาขาหนึ่งซึ่งแบ่งการศึกษาออกเป็นสาขาต่างๆ อาทิ ปรัชญาการเมือง ประวัติศาสตร์การเมือง ประวัติศาสตร์ความคิดทางการเมือง ทฤษฎีการเมือง อุดมการณ์ทางการเมือง การบริหารรัฐกิจ หรือการบริหารจัดการสาธารณะ หรือ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองเปรียบเทียบ (comparative politics), การพัฒนาการเมือง, สถาบันทางการเมือง, การเมืองระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การปกครองและการบริหารรัฐ (national politics), การเมืองการปกครองท้องถิ่น (local politics) เป็นต้น

ทั้งนี้ ประเด็นงานวิจัยของนักศึกษาทั้งหมด จำนวน 36 เรื่อง ในปีการศึกษา 2562 นั้น มีประเด็นสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการปกครองในสังคมไทย อยู่ 3 ประเด็นหลักๆ ได้แก่ 1) ความเป็นมาของปัญหา และเหตุจูงใจให้ทำวิจัย 2) การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ 2.1 ประโยชน์ที่เกิดต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง 2.2 ประโยชน์ทางวิชาการ 2.3 หน่วยงานที่นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ซึ่งประเด็นต่างๆ เหล่านี้เป็นแนวทางในการสังเคราะห์ผลการวิจัยของนักศึกษาที่ให้นำเสนอผลการวิจัยดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ต่อไป

อภิปรายผล

จากแนวทางการพัฒนาการปกครองที่สรุปได้ มี 3 ประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ได้แก่

1. การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครอง ถือเป็นหัวใจของการบริหารและการพัฒนาที่สำคัญประการหนึ่ง เป็นเรื่องที่นักวิชาการ ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ให้ความสำคัญ เพราะเป็นการศึกษาถึงความสามารถของบุคคลที่สามารถสั่งการในระดับการบริหาร เพื่อให้งานที่รับผิดชอบประสบความสำเร็จ ผู้นำที่ดีนั้น นอกจากจะพัฒนาตนเองเรื่องการเรียนรู้ การจัดการ พฤติกรรม และองค์การแล้ว จะต้องมีความรู้ในทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับภาวะผู้นำเป็นอย่างดีด้วย ผู้นำที่ดีจะต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของภาวะผู้นำตามแนวคิดแบบดั้งเดิม มาสู่ภาวะภาวะผู้นำแบบสมัยใหม่ ยุคใหม่ ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีคุณธรรมจริยธรรม และเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกยุคปัจจุบันด้วย

ในการบริหารและการพัฒนาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายนั้น การดำรงอยู่ของทุก ๆ องค์กร ไม่ว่าจะเป็นองค์กรทางการเมืองการปกครอง หรือองค์กรเอกชน ที่ไม่ว่าเป้าหมายนั้น จะเป็นการแสวงหาผลกำไร การบำเพ็ญประโยชน์ การสาธารณสุข การแพทย์ การกีฬาหรืออื่น

ใด ผู้บริหารหรือผู้นำนั้น ถือเป็นหัวใจที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะผู้นำเป็นผู้ที่มีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงในการนำพาบุคลากรและองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคที่องค์กรต่าง ๆ ต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ผันผวน ทั้งภายในและภายนอก มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรต้องอาศัยความรู้ ความสามารถในการจัดการองค์กรสมัยใหม่ของผู้นำ เพื่อเตรียมความพร้อมในสภาวะการแข่งขันที่รุนแรง รวมทั้งการใช้ภาวะผู้นำทางการปกครอง ซึ่งเป็นกระบวนการโน้มน้าวและเหนี่ยวนำให้ผู้อื่นร่วมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร (Ivancevich, Konopaske, & Matteson, 2008) เพื่อทำให้องค์กรอยู่รอดและมีความสามารถในการแข่งขัน ความท้าทายขององค์กรในยุคนี้คือ การที่องค์กรต้องสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารให้ทันกับสถานการณ์และภาคเศรษฐกิจแบบโลกาภิวัตน์ ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งภัยคุกคาม และสามารถสร้างโอกาสให้แก่องค์กร (Kotter, 1999, และสุภาภรณ์ ไกรฤกษ์, 2554) ดังนั้น ผู้บริหารหรือผู้นำการปกครองในวันนี้ จึงต้องมีความเป็นผู้นำสูง มีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำที่มีบารมี โดยการมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่โน้มน้าวชักจูงผู้ร่วมงานและผู้ตามเพื่อไปสู่จุดหมายร่วมกันขององค์กรได้

2. การพัฒนาการปกครองแบบประชาธิปไตย แนวทางในการพัฒนาทางการเมืองของไทยให้เป็นประชาธิปไตยนั้น เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ในเรื่องระบอบประชาธิปไตย วัฒนธรรมทางการเมือง และการพัฒนาทางการเมือง ซึ่งจะต้องบูรณาการให้สอดคล้องประสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สอดคล้องกับรายงานของสำนักงานเลขาธิการผู้แทนราษฎร (สำนักงานเลขาธิการผู้แทนราษฎร, 2557) โดยมีแนวทางที่สำคัญ คือ 1) การปฏิรูปทางการเมือง 2) การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย 3) การพัฒนาระบบการศึกษา 4) การพัฒนาระบบเศรษฐกิจ และ 5) การพัฒนาระบบราชการให้มีประสิทธิภาพ

การพัฒนาการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักสิทธิเสรีภาพและหลักความเสมอภาค หากไม่มีหลักสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคแล้ว ก็ไม่ถือว่าเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตย อีกประการหนึ่ง จะต้องมีการปฏิรูปมาจากการเลือกตั้ง แต่การเลือกตั้งนั้นจะต้องเป็นตัวแทนอย่างแท้จริง ซึ่งหมายความว่า การลงคะแนนเสียงที่เป็นแต่เพียงกิจกรรมทางการเมือง ยังไม่เพียงพอ แต่จะต้องมีตัวแทนจากการที่ผู้ลงคะแนนเสียง

ลงคะแนนด้วยการตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่ใช่การปลุกเร้า หรือการล่อลวง ชื้อสสิทธิ์ขายเสียงด้วย
 อามิสสินจ้าง นอกจากประชาชนต้องมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยสมัครใจ มิใช่ถูกจูงมาเป็น
 เครื่องมือทางการเมืองโดยการแสดงจำนวนให้ปรากฏต่อสาธารณชน การมีส่วนร่วมในการ
 เรียกร้องทางการเมืองจะต้องมีเหตุมีผล สอดคล้องกับความถูกต้องตามกฎหมายและความชอบ
 ธรรมทางการเมืองด้วย ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น จะต้องมีการปกครองโดย
 ยึดหลักนิติธรรม โดยเริ่มจากกระบวนการออกกฎหมายที่มีความโปร่งใส ตั้งอยู่บนหลักการของ
 ความถูกต้อง มีเหตุผล การบังคับกฎหมายจะต้องประกอบด้วยกระบวนการยุติธรรม และม
 ความยุติธรรมอย่างแท้จริง ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ดี จะต้องสามารถคัดสร
 ตัวบุคคลที่มีความสามารถในการพัฒนาประเทศให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลในการ
 แก้ปัญหาสังคมและพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าได้ ผู้รับผิดชอบหรือผู้นำในการบริหาร
 นั้น จึงต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม มีความรู้ความสามารถ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีจริยธรรม
 เพราะระบบการเมือง คือกระบวนการทางการเมืองที่มีเพื่อประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ
 และตอบสนองต่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ในประเทศ เมื่อใดก็ตามที่ระบบการเมืองนั้นไม่
 สามารถจะคัดสรรตัวบุคคลได้ ตัวผู้นำทางการเมืองบ่อยครั้งไม่สอดคล้องกับความต้องการของ
 สังคม ระบบนั้นก็ถือว่าล้มเหลว นอกจากนี้ การเลือกตั้งที่ไม่ได้เป็นตัวแทนอย่างแท้จริง หากแต่
 เป็นพิธีกรรมทางการเมือง จำนวนของเสียงข้างมากก็จะกลายเป็นความชอบธรรมที่
 แปลกปลอม และกลายเป็นเครื่องมือทางการเมืองของนักการเมืองกลุ่มหนึ่งในที่สุด ระบบ
 ดังกล่าวก็ย่อมไม่ใช่ระบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

โดยสรุป การเลือกตั้งเพียงอย่างเดียวไม่ได้เป็นเครื่องพิสูจน์ความเป็นประชาธิปไตยที่
 แท้จริง ระบบประชาธิปไตยที่แท้จริง จะต้องมีการตรวจสอบอำนาจและการถ่วงดุลอำนาจ ที่
 สำคัญที่สุดจะต้องสะท้อนถึงความเป็นตัวแทนของประชาชนโดยแท้จริง และระบบนั้นต้อง
 สามารถคัดสรรตัวบุคคลที่ดีที่สุดมาบริหารประเทศ เมื่อใดก็ตามที่ขาดคุณลักษณะดังกล่าว ก็
 ไม่ใช่ระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยจะต้องประกันว่า
 ทุกภาคส่วนของประชาชนมีความเป็นตัวแทนอย่างแท้จริง ไม่ปล่อยให้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
 กลายเป็นกลุ่มที่มีอำนาจรัฐแบบผูกขาด (ลิขิต ธีรเวคิน, 2551)

3. การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง ที่สังเคราะห์ได้ สอดคล้องกับรายงานของสำนักงานเลขาธิการผู้แทนราษฎร (สำนักงานเลขาธิการผู้แทนราษฎร, 2557) ที่ว่า การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันนี้ ได้มีการเรียกร้องในทุก ๆ ระดับของกระบวนการทางนโยบาย ทั้งนี้ เนื่องจากประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) นี้จัดเป็นการกระจายอำนาจและทรัพยากรต่าง ๆ และเป็นการที่คนทุกกลุ่มมีอำนาจในการตัดสินใจ โดยอำนาจควรได้รับการจัดสรรในระหว่างประชาชน เพื่อทุก ๆ คนจะได้มีโอกาสที่จะมีอิทธิพลต่อกิจกรรมของส่วนรวม จึงกล่าวได้ว่า ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองนั้น จัดเป็นการกระจายอำนาจและเป็นการมีประชาธิปไตยอย่างกว้างขวางของกระบวนการทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

ดังนั้น หลักการหรือองค์ประกอบสำคัญของคำว่าประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมก็คือ การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองและการบริหาร มีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ของประชาชนให้มีความเท่าเทียมกัน ซึ่งแนวคิดของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมนั้น ถือเป็นการเรียกระบอบประชาธิปไตยแบบที่ผู้แทนเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครอง การตัดสินใจระดับต่าง ๆ มากขึ้น เช่น การเปิดช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหว ความคืบหน้าของการบริหารจัดการประเทศ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น และประชาชนให้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และถอดถอนผู้ที่ทำหน้าที่แทนประชาชนที่บกพร่องต่อหน้าที่หรือทุจริต ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม จึงเกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจและทรัพยากรต่าง ๆ ที่ไม่เท่าเทียมกัน อันมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม จึงหมายถึง การที่อำนาจในการตัดสินใจไม่ควรเป็นของกลุ่มคนจำนวนน้อย แต่อำนาจควรได้รับการจัดสรรในระหว่างประชาชน เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสมีส่วนร่วมทางการเมืองนั่นเอง

องค์ประกอบสำคัญของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (สำนักงานเลขาธิการผู้แทนราษฎร, 2557) ได้แก่

1. เน้นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ระหว่างประชาชนให้เท่าเทียมกัน

2. อำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ นั้น จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

3. เพิ่มการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

4. มีความยืดหยุ่นได้ คือ มีโครงสร้างการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ มีความโปร่งใสและคำนึงถึงความต้องการทรัพยากรของผู้มีส่วนร่วม

5. การมีส่วนร่วมของประชาชนมีทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

6. ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร กระบวนการ ทางนโยบาย และกระบวนการยุติธรรม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชน คือ (1) ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง (2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม (3) การอาศัยอยู่ในเขตเมืองหรือชนบท (4) ความพอใจต่อการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล

องค์ความรู้ใหม่

การนำเสนอการสังเคราะห์งานวิจัยนั้น ถือเป็นเทคนิควิธีการวิจัยตามระเบียบวิธีการที่นำผลการวิจัยจากหลายๆ งานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นปัญหาวิจัยเดียวกันมาศึกษาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ หรือวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและนำเสนอข้อสรุปอย่างมีระบบ เพื่อให้ได้คำตอบ ปัญหาวิจัยที่ต้องการซึ่งมีลักษณะที่กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยการสังเคราะห์งานวิจัยแต่ละเรื่อง จะทำให้เกิดข้อค้นพบแต่ละมุมของปรากฏการณ์ ซึ่งอาจเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่นักวิจัยต้องการศึกษา และเมื่อนำผลการวิจัยมา สังเคราะห์รวมกัน ผลการสังเคราะห์ที่ได้รับจะมีความกว้างขวางและลุ่มลึกมากกว่าที่จะได้รับจากงานวิจัยแต่ละเรื่อง (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) จุดมุ่งหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย เพื่อให้ได้ข้อความรู้ ในเชิงสรุปผลการวิจัยที่มีอยู่กระจัดกระจายให้มีความชัดเจนและได้ข้อยุติยิ่งขึ้น การสังเคราะห์งานวิจัย ที่ได้รับการเผยแพร่ มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาข้อสรุปความรู้รวมที่ได้จากการวิจัยที่ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้สอดคล้องกับลักษณะของ ปัญหา หรือลักษณะของกลุ่มเป้าหมายที่มีความแตกต่างกัน เพื่อให้เกิดผลงานทางวิชาการที่มีคุณค่า และสามารถนำไปต่อยอดความรู้ทางการวิจัยใหม่ ๆ ต่อไปได้ อย่างไรก็ตาม ในการสังเคราะห์งานวิจัยยังมีขอบเขตการดำเนินงานในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ 1. การสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และหลักการของศาสตร์ 2. การสังเคราะห์วิธีระเบียบวิธีวิจัย และ 3. การสังเคราะห์ข้อค้นพบจากผลงานวิจัย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลจากการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า การสังเคราะห์มีความเหมาะสมด้านเนื้อหา เป็นไปตามหลักการพัฒนาทั้ง 3 ด้าน ได้อย่างลงตัว ทั้งด้านงานวิจัยและหลักทฤษฎี ฉะนั้น เพื่อให้การสังเคราะห์งานวิจัยในการพัฒนาการปกครอง มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะการสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อต่อยอด ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ด้านการพัฒนาภาวะผู้นำการปกครอง ควรสังเคราะห์งานวิจัยลงรายละเอียด ในโครงสร้างการปกครอง

1.2 ด้านการพัฒนาการปกครองแบบประชาธิปไตย ควรสังเคราะห์งานวิจัยสู่ กลไกของรัฐในภาคปฏิบัติ

1.3 ด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง ควรสังเคราะห์ งานวิจัยให้ครอบคลุมทุกภาคส่วนของสังคม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษาหรือการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษการสังเคราะห์ งานวิจัยหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตเพื่อพัฒนาการปกครอง ในระดับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชมหาวิทยาลัย ซึ่งอาจเพิ่มเติมการพัฒนาในมิติต่าง ๆ เช่น ด้านการพัฒนาการปกครองแบบประชาธิปไตย และด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองการ ปกครอง หรืออื่น ๆ ตามความเหมาะสม

2.2 หลักสูตรมหาบัณฑิตหรือหลักสูตรดุษฎีบัณฑิตอื่น ๆ ในระดับบัณฑิตวิทยาลัย ของมหาวิทยาลัยมหาภูมิราชมหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานอื่น หรือผู้สนใจ สามารถนำไปเป็น ต้นแบบในการสังเคราะห์งานวิจัยในสาขาหรือหน่วยงานของตน และควรขยายผลและหรือต่อยอดการศึกษาในด้านอื่น ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและการทำวิจัยของนักศึกษาในระดับ บัณฑิตศึกษาหรือระดับอื่นต่อไป

2.3 หลักสูตรมหาบัณฑิตหรือหลักสูตรดุษฎีบัณฑิตอื่น ๆ ในระดับบัณฑิตวิทยาลัย ของมหาวิทยาลัยมหาภูมิราชมหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานอื่น หรือผู้สนใจควรศึกษา ควรทำการ

วิจัยเพื่อเปรียบเทียบการสังเคราะห์งานวิจัย ระหว่างหน่วยงานด้วยตนเองหรือต่างหน่วยงาน เพื่อเปรียบเทียบงานด้านการเรียนการสอนและงานวิจัยในระดับเดียวกันหรือกับหน่วยงานอื่น ได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย นำไปปรับใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการการเรียนการสอนของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). การวิเคราะห์ห่อภิมาณ (Meta-analysis). กรุงเทพมหานคร: นิชน แอดเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.

ลิขิต อีระเวคิน. (2551) ความคิดเสรี. เรียกใช้เมื่อ 24 กันยายน 2563, จาก

<https://mgronline.com/daily/detail/9510000116472>

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2562) นโยบายและ

ยุทธศาสตร์ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563 –

2570. เรียกใช้เมื่อ 22 มิถุนายน 2563, จาก

<https://www.tsri.or.th/index.php/th/news/>

สำนักงานเลขาธิการผู้แทนราษฎร. (2557) รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ

พ .ศ . 2563. เรียกใช้เมื่อ 22 มิถุนายน 2563, จาก

<https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/474262>

Ivalentine, J. C. & Cooper, H. (2009). The Handbook of research synthesis and meta-analysis. New York: Russell Sage Foundation.

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง*

LEGAL PROBLEMS CONCERNING ADMINISTRATIVES ENFORCEMENT MEASURES UNDER THE LAW ON ADMINISTRATIVE PROCEDURES

ชัยวัฒน์ ป้อมพิทักษ์¹ and ปิยะนุช บัวสาย²

Chaiwat Pomphitak¹ and Piyanuch Bua Sai²

¹นักวิชาการอิสระ

²ศาลปกครองสูงสุด

¹Independent scholar, Thailand

²Supreme Administrative Court, Thailand

Corresponding author E-mail: chaiwat0106@gmail.com

Received 21 November 2022; Revised 28 February 2023; Accepted 28 February 2023

บทคัดย่อ

บทความทางวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการใช้มาตรการบังคับทางปกครองในกรณีที่กฎหมายเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่ใช้มาตรการบังคับทางปกครองซึ่งเจ้าหน้าที่เห็นว่าการใช้มาตรการบังคับนั้นจะเกิดผลน้อยกว่ามาตรการบังคับตามหมวดนี้ ซึ่งมีประเด็นปัญหาทางกฎหมาย คือ การที่เจ้าหน้าที่สามารถใช้ดุลพินิจที่จะไม่เลือกใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้แทนมาตรการบังคับทางปกครองที่จะเกิดผลน้อยกว่าซึ่งเป็นไปตามกฎหมายเฉพาะได้ โดยการไม่เลือกใช้พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ในหมวดการบังคับทางปกครองนี้แทน แม้จะปรากฏว่าการใช้กฎหมายเฉพาะจะเกิดผลน้อยกว่ามาตรการบังคับตามพระราชบัญญัตินี้ก็ตาม กรณีเช่นนี้ย่อมทำให้เกิดการขัดหรือแย้งต่อมาตรา 3 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 จากที่ได้วิเคราะห์ปัญหาข้างต้น และ

* ชัยวัฒน์ ป้อมพิทักษ์ และ ปิยะนุช บัวสาย. (2566). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(1), 45-66.

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงเห็นควรให้ยกเลิกบทบัญญัติมาตรา 63/3 เพื่อให้การใช้มาตรการบังคับตามกฎหมายเฉพาะของเจ้าหน้าที่นั้น ต้องคำนึงถึงมาตรฐานในการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง และมีการปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเอกชนผู้อยู่ในบังคับทางปกครอง โดยมีมาตรการบังคับทางปกครองและมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรม หรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการ ทั้งยังเป็นการสร้างความสมดุลระหว่างการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชนด้วย

คำสำคัญ: วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง, มาตรการบังคับทางปกครอง

Abstract

This academic article aims to analyze the problem of the use of administrative enforcement measures in cases where the law allows officials to use administrative enforcement measures, which the officials consider to be less effective than the enforcement measures in this chapter, The problem of legal issues is that officials can exercise their discretion not to adopt an administrative enforcement measure under this act in lieu of less effective administrative measures that are compliant with specific laws by not choosing to use the Administrative Procedure Act B.E. 2539 (1996) in this chapter of administrative enforcement measures instead. Although, it appears that the application of a specific law will be less effective than the enforcement of this act. In such cases, it would lead to a conflict or inconsistency with Section 3, paragraph one of the Administrative Procedure Act B.E. 2539 (1996). From considering the above problems and altering the aforementioned problems, it is therefore deemed appropriate to repeal the provisions of Section 63/3 in order to allow specific administrative enforcement measures. The officials have to consider the standards for the application of administrative enforcement measures and practice in the same direction in order to protect the rights and liberties of those under the administration. There are administrative

enforcement measures and criteria that insure fairness or standards in the performance of the government. It also creates a balance between the performance of administrative officials and the rights and duties of the people.

Keywords: Administrative Procedures, Administrative Measures

บทนำ

ในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ซึ่งเป็นสังคม มนุษย์ได้สร้างกฎเกณฑ์หรือวางกฎเกณฑ์ ในกฎหมายขึ้นมาเพื่อใช้กับสมาชิกด้วยกันในแต่ละสังคม การที่จะทำให้สังคมมีความสงบสุข เรียบร้อยก่อให้เกิดความสงบสุข กฎหมายจึงเป็นสถาบันหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และมีความจำเป็นที่จะสร้างกฎหมายขึ้นให้มีความสอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี เพื่อที่จะทำให้กฎหมายนั้นสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency) การที่กฎหมายจะถูกนำมาใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นไม่ใช่อยู่ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งระหว่าง ผู้มีหน้าที่ใช้บังคับกับผู้ถูกใช้บังคับ ในทางตรงกันข้ามต้องเกิดจากผู้มีหน้าที่ใช้บังคับต้องเกิดความรู้สึกร่วมกันทั้งสองฝ่าย ได้ยอมรับในวัตถุประสงค์และเหตุผลการบังคับใช้กฎหมายฉบับนั้น (ณัฐญา ลำดับวงศ์, 2549) และในการปกครองจะต้องได้รับมอบอำนาจในการใช้บังคับกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์มหาชน (Public in terest) และประโยชน์เอกชน (Private in terest) ดังนั้น ในการใช้อำนาจใด ๆ ต่อเอกชน รัฐบาลต้องมีกฎหมายเป็นฐานให้อำนาจนั้นได้ และจะต้องใช้อำนาจให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย การใดที่ทำไปไม่ถูกต้องตามกฎหมายจะต้องถูกเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดการเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือก่อให้เกิดความรับผิดชอบเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อเอกชนซึ่งในการนี้จะต้องอยู่ในบังคับการตรวจสอบทางกฎหมาย และการตรวจสอบทางการเมือง ตามลักษณะที่เหมาะสม (ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนาแสนต์, 2540) การที่กฎหมายจะใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีมาตรการบังคับ (Sanction) เพื่อให้บุคคลที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายมีการปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนด (กมลชัย รัตนสกววงศ์, 2548) บุคคลที่ถูกบังคับทางปกครอง ได้แก่บุคคลใดก็ตามที่มีภาระหน้าที่ หรือความผูกพัน (Attachment) ที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครอง (Must comply with administrative orders) แต่การบังคับทางปกครองไม่สามารถนำมาใช้บังคับกับหน่วยงานของรัฐได้เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็น

อย่างอื่น ทั้งนี้ ก็ด้วยเหตุผลที่ว่าทรัพย์สินของรัฐย่อมไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีเพื่อรักษาทรัพย์สินไว้สำหรับการดำเนินการกิจการทางปกครอง (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2563) การที่เจ้าหน้าที่สามารถใช้ดุลพินิจที่จะไม่เลือกใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้แทนมาตรการบังคับทางปกครองที่จะเกิดผลน้อยกว่าซึ่งเป็นไปตามกฎหมายเฉพาะได้ โดยการไม่เลือกใช้พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ในหมวดการบังคับทางปกครองนี้แทน แม้จะปรากฏว่าการใช้กฎหมายเฉพาะจะเกิดผลน้อยกว่ามาตรการบังคับตามพระราชบัญญัตินี้ก็ตาม กรณีเช่นนี้ย่อมทำให้เกิดการขัดหรือแย้งต่อมาตรา 3 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ซึ่งบทความนี้จะได้วิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น

มาตรการบังคับทางปกครองตามกฎหมายไทย

ในการดำเนินกิจกรรมทางปกครองนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ฝ่ายปกครองจะต้องมีเครื่องมือที่ตนจะต้องใช้เพื่อให้วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานทางปกครองบรรลุผลสำเร็จ เครื่องมือที่ฝ่ายปกครองใช้ในการดำเนินการนั้นอาจมีลักษณะเป็นกฎหรือคำสั่งทางปกครอง การกระทำของฝ่ายปกครองที่เป็นกฎ (Rule) หมายถึง การกระทำที่มีลักษณะเป็นการก่อตั้ง (The establishment) เปลี่ยนแปลง (Change) หรือระงับ (Suspend) นิติสัมพันธ์ภายนอกฝ่ายปกครองโดยการกำหนดกฎเกณฑ์ที่มีลักษณะเป็นนามธรรมและมีผลบังคับต่อสิทธิและหน้าที่ของบุคคลเป็นการทั่วไป ส่วนการกระทำของฝ่ายปกครองที่เป็นคำสั่ง ทางปกครอง หมายถึง การกระทำที่มีลักษณะเป็นการก่อตั้ง เปลี่ยนแปลง หรือระงับนิติสัมพันธ์ภายนอกฝ่ายปกครองโดยการกำหนดกฎเกณฑ์ ที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมและมีผลบังคับเฉพาะเจาะจง (วรเจตน์ ภาคีรัตน์, 2546)

คำสั่งทางปกครองที่กำหนดสิทธิ (Administrative orders that determine rights) และหน้าที่ (duty) แก่ผู้รับคำสั่งนั้นมีหลายประเภท แต่มิใช่คำสั่งทางปกครองทุกประเภทที่ต้องมีการบังคับทางปกครอง ทั้งนี้ คำสั่งทางปกครองแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (มูลนิติวิจย และพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครอง, 2552)

ก. คำสั่งทางปกครองที่ไม่ต้องมีการบังคับตามคำสั่งทางปกครอง ได้แก่ คำสั่งทางปกครองที่เป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้รับนิติกรรมทางปกครอง เช่น ใบอนุญาต หนังสืออนุมัติต่าง

ข. คำสั่งทางปกครองที่ต้องมีการบังคับให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการออกนิติกรรมทางปกครอง ได้แก่ คำสั่งทางปกครองที่กำหนดภาระหน้าที่ให้ผู้รับคำสั่งทางปกครองต้องปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ เช่น คำสั่งรื้อถอนอาคารที่ก่อสร้างไม่ถูกต้องตามแบบ คำสั่งห้ามมิให้จำหน่ายสินค้าในที่สาธารณะ

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 เป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์ ที่กำหนดการดำเนินงานทางปกครองเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย และก่อให้เกิดประสิทธิภาพในวงราชการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของสาธารณะ และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน อีกทั้งยังเป็นการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการอีกประการหนึ่ง โดยมีการกำหนดความมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการทางปกครองและความเป็นกฎหมายกลางในการปฏิบัติราชการไว้ในมาตรา 3 วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเรื่องใดไว้โดยเฉพาะและมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้”

จากการพิจารณาในมาตรา 3 วรรคหนึ่ง ข้างต้นจะพบว่าเจตนารมณ์ที่สำคัญของกฎหมายต้องการที่จะรักษามาตรฐานในการปฏิบัติราชการทางปกครองซึ่งหากหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใดจะไม่ใช้กฎหมายฉบับนี้ในการปฏิบัติราชการทางปกครองจะต้องมีวิธีปฏิบัติในหน่วยงานนั้นโดยชัดแจ้งโดยเฉพาะหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่สามารถเป็นหลักประกันความเป็นธรรมหรือมาตรฐานในการปฏิบัติราชการที่ไม่ต่ำกว่าพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 หากหน่วยงานทางปกครองใดไม่มีกฎหมายใดที่เป็นตัวกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเรื่องใดไว้โดยเฉพาะและไม่มีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือไม่มีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการและมีมาตรฐานที่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ย่อมต้องนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ไปใช้ในการดำเนินงานทางปกครองทั้งสิ้น อีกทั้งมาตรา 3 วรรคหนึ่ง ยังเป็นการแสดงเจตนารมณ์ของกฎหมายที่จะให้หลักเกณฑ์ทางการปฏิบัติราชการตามพระราชบัญญัตินี้เป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดมาตรฐานกลางที่จะใช้บังคับการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ ทุกฉบับไม่ว่าจะมีกฎหมายรองรับอำนาจทางปกครองของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้ แต่ในการใช้อำนาจนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้อำนาจที่กำหนดในพระราชบัญญัติวิธี

ปฏิบัติราชการทางปกครอง นี้ด้วยเสมอ บทบัญญัติมาตรา 3 นี้เป็นวิธีการบัญญัติกฎหมายที่จะให้มีผลเป็นการปรับปรุงกระบวนการใช้อำนาจตามกฎหมายอื่น ๆ ทั้งหมดโดยไม่จำเป็นต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเหล่านั้นเป็นรายฉบับอีก (สรพล นิติไกรพจน์, 2540)

ส่วนประเด็นปัญหาทางกฎหมายในการให้เจ้าหน้าที่เลือกใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้แม้จะมีมาตรฐานที่ต่ำกว่าพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 มาตรา 63/3 บัญญัติว่า “ถ้าบทกฎหมายใดกำหนดมาตรการบังคับทางปกครองไว้โดยเฉพาะแล้ว หากเจ้าหน้าที่เห็นว่าการใช้มาตรการบังคับนั้นจะเกิดผลน้อยกว่ามาตรการบังคับตามกฎหมายอื่น เจ้าหน้าที่จะใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามกฎหมายอื่นแทนก็ได้”

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติดังกล่าวแล้วจะเห็นว่ามีปัญหาทางกฎหมาย คือ บทบัญญัติ มาตรา 63/3 บทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นมีหมายความว่า ถ้ามีกฎหมายเฉพาะกำหนด “มาตรการบังคับทางปกครอง” ไว้แล้ว เจ้าหน้าที่ต้องใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามกฎหมายเฉพาะนั้น ก่อนโดยไม่ต้องพิจารณาว่ามาตรฐานความเป็นธรรมและมาตรฐานการปฏิบัติราชการทางปกครองจะสูงกว่าหรือเท่ากับมาตรฐานที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ อย่างไรก็ตามบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นก็ให้อำนาจดุลพินิจแก่เจ้าหน้าที่ ที่จะใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามพระราชบัญญัติได้ ถ้าเห็นว่ามาตรการบังคับทางปกครองตามกฎหมายเฉพาะจะเกิดผลน้อยกว่ามาตรการบังคับทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้ (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2559) การบังคับทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้มาตรา 63/3 มีความขัดแย้งกับ มาตรา 3 วรรคหนึ่ง กล่าวคือ การที่บทบัญญัติ มาตรา 63/3 กำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้ที่จะใช้มาตรการบังคับทางปกครองสามารถจะเลือกใช้มาตรการหรือไม่ก็ได้ย่อมแสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้ใช้มาตรการบังคับทางปกครองนั้น อาจไม่ปฏิบัติตาม มาตรา 3 ก็ได้แม้ว่ามาตรการบังคับทางปกครองของตนเองจะมีมาตรฐานที่ต่ำกว่าพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 การบังคับทางปกครองเป็นกระบวนการที่มุ่งหมายให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครองหรือเพื่อให้คำสั่งทางปกครองบรรลุผลโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการทางศาล ซึ่งเรียกว่ามาตรการบังคับทางปกครอง (Administrative Execution) หากเปรียบเทียบกับกระบวนพิจารณาในศาล ก็คือการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล เมื่อฝ่ายปกครองมีคำสั่งทางปกครอง และไม่มีการปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครองที่ถูกต้องตามกฎหมาย ฝ่ายปกครองจึงต้องมีมาตรการบังคับทางปกครอง เพื่อให้คำสั่งทางปกครองบรรลุตามวัตถุประสงค์และมีผลบังคับได้จริง

วิเคราะห์แล้วจึงอาจกล่าวได้ว่า “การบังคับทางปกครอง” เป็นมาตรการบังคับของฝ่ายปกครอง (Administrative Sanction) และเป็นเครื่องมือที่องค์กรของฝ่ายนิติบัญญัติได้มอบให้แก่องค์กรของรัฐฝ่ายปกครองเพื่อนำมาบังคับใช้กฎหมายให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของการบัญญัติกฎหมาย (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2563) มาตรการทางปกครองจึงเป็นขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญในการปฏิบัติราชการทางปกครองของเจ้าหน้าที่ ที่ต้องมีแบบแผนการดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดหากปราศจากกฎหมายที่จะให้อำนาจในการปฏิบัติ มาตรการทางปกครองเมื่อเจ้าหน้าที่กระทำการใดไปในทางปกครองย่อมเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีกฎหมายที่ให้อำนาจในการบังคับใช้มาตรการบังคับทางปกครองให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันไม่ควรมีความขัดแย้งในข้อกฎหมาย เพื่อให้มีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมให้แก่สมาชิกในสังคมและนำมาซึ่งความมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการในวงราชการ

วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศ

จากการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองของประเทศไทยและต่างประเทศ ซึ่งได้แก่ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและสาธารณรัฐฝรั่งเศส ในเรื่องเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองอาจกล่าวได้ว่า ปัจจุบันการบังคับทางปกครองของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 ได้มีการแก้ไข ปรับปรุง หลักเกณฑ์การบังคับทางปกครองให้สอดคล้องกับการบังคับทางปกครองในต่างประเทศ ผู้เขียนได้วิเคราะห์และเปรียบเทียบในประเด็นที่สำคัญพอสังเขป ดังนี้

(1) หลักความเป็นกฎหมายกลางในการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

หลักความเป็นกฎหมายกลางในการใช้มาตรการบังคับทางปกครองของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

การดำเนินการบังคับทางปกครองในระบบกฎหมายเยอรมันเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการบังคับทางปกครองในชั้นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองแห่งสหพันธ์รัฐ (Verwaltungs-Vollstreckungsgesetz) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องทางปกครองในชั้นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง (Verwaltungsverfahrensgesetz) โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการบังคับทางปกครอง แต่มิได้มีการกำหนดนิยามคำว่า “การ

บังคับทางปกครอง” ไว้ อย่างไรก็ตามในทางตำราได้อธิบายคำว่า “การบังคับทางปกครอง” (Verwaltungsvollstreckung) หมายถึง การใช้กำลังทางกายภาพบังคับตามสิทธิเรียกร้องในทางกฎหมายมหาชนหรือความสัมพันธ์ในเชิงบังคับอื่น ๆ ตามกฎหมายระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์การปกครองตนเอง หรือนิติบุคคลซึ่งใช้อำนาจในทางมหาชนและประชาชนผู้มีภาระหน้าที่ผูกพันต่อรัฐหรือต่อผู้ทรงสิทธิอื่นที่อยู่ภายใต้บังคับของรัฐเพื่อให้ประชาชนผู้มีภาระหน้าที่กระทำการหรือละเว้นกระทำการ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับการบังคับการตามคำพิพากษาของศาลยุติธรรม แต่การบังคับทางปกครองจะมีคำสั่งทางปกครองเป็นฐานอำนาจ (Titelfunktion)

หลักความเป็นกฎหมายกลางในการใช้มาตรการบังคับทางปกครองสาธารณรัฐฝรั่งเศส การบังคับตามนิติกรรมทางปกครองในระบบกฎหมายฝรั่งเศสไม่มีกฎหมายกลางที่ให้อำนาจเป็นการทั่วไปแก่ฝ่ายปกครองที่จะบังคับการโดยตรงได้เอง แต่ฝ่ายปกครองจะบังคับการโดยตรงได้เองเฉพาะในกรณีที่บทบัญญัติกฎหมายได้ให้อำนาจไว้ ดังนั้น ในระบบกฎหมายฝรั่งเศส การบังคับการโดยตรงโดยฝ่ายปกครองจึงเป็น “วิธีการพิเศษ” (Procédé Exceptionnel) ที่ใช้ได้เฉพาะในบางกรณีเท่านั้น ซึ่งแตกต่างระบบกฎหมายเยอรมันและกฎหมายไทยซึ่งมีกฎหมายกลาง ที่ให้อำนาจเป็นการทั่วไปแก่ฝ่ายปกครองที่จะบังคับการตามนิติกรรมทางปกครองที่ทำขึ้นตามกฎหมายต่าง ๆ ได้เองโดยฝ่ายปกครองจะต้องร้องขอต่อศาลเพื่อบังคับการเฉพาะในกรณีที่บทบัญญัติกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะเท่านั้น ดังนั้น การบังคับการโดยตรงโดยฝ่ายปกครองจึงถือเป็นวิธีการปกติในการบังคับตามนิติกรรมทางปกครอง

หลักความเป็นกฎหมายกลางในการใช้มาตรการบังคับทางปกครองประเทศไทย

ในระบบกฎหมายไทยมีพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 เป็นกฎหมายกลางในการปฏิบัติราชการทางปกครอง เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติมาตรา 3 วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่กรณีที่กฎหมายใดกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเรื่องใดไว้โดยเฉพาะและมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้” ข้อยกเว้นในการนำพระราชบัญญัตินี้ไปใช้บังคับกับกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ๆ ในบางกรณีโดยเฉพาะกรณีที่กฎหมายอื่นนั้นหากปรากฏว่ามีหลักประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานการปฏิบัติราชการซึ่งไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้แล้ว ก็สมควรบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายอื่นนั้นเพราะหากกฎหมายใดมีการกำหนดมาตรการในการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตาม

กฎหมายนั้น ไว้ดีกว่าหรือดีเทียบเท่าได้กับพระราชบัญญัตินี้ซึ่งมีลักษณะเป็นกฎหมายทั่วไป ดังนั้น เมื่อกฎหมายใดมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ จึงสมควรใช้บังคับตามกฎหมายดังกล่าวได้โดยไม่ต้องปรับใช้พระราชบัญญัตินี้แทน บทบัญญัติดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นถึงสถานะของความเป็นกฎหมายกลางของพระราชบัญญัตินี้

จากการศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับหลักความเป็นกฎหมายกลางในการใช้มาตรการบังคับทางปกครองทั้ง 3 ประเทศจะพบว่าประเทศไทยและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีกฎหมายกลางในการปฏิบัติราชการทางปกครองเกี่ยวกับการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง โดยประเทศไทยมีพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 (Administrative Procedure Act B.E. 2539 (1996)) เป็นกฎหมายกลาง สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มีกฎหมายว่าด้วยการบังคับทางปกครองในชั้นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองแห่งสหพันธ์รัฐ (Verwaltungs-Vollstreckungsgesetz) เป็นกฎหมายกลาง ส่วนการบังคับตามนิติกรรมทางปกครองในระบบกฎหมายสาธารณรัฐฝรั่งเศสไม่มีกฎหมายกลางที่ให้อำนาจเป็นการทั่วไปแก่ฝ่ายปกครองที่จะบังคับการโดยตรงได้เอง แต่ฝ่ายปกครองจะบังคับการโดยตรงได้เองเฉพาะในกรณีที่ยกข้อยกเว้นกฎหมายได้ให้อำนาจไว้

(2) ขั้นตอนในการดำเนินการในการบังคับทางปกครอง

ขั้นตอนในการดำเนินการในการบังคับทางปกครองของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ในการดำเนินการบังคับทางปกครองแบ่งกระบวนการตามกฎหมายออกเป็น 2 ขั้นตอน

(ก) เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจะออกคำสั่งทางปกครองเพื่อสร้างนิติสัมพันธ์ให้ประชาชนต้องกระทำการหรือละเว้นกระทำการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องทางปกครองในชั้นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองโดยปรากฏจากกรณีที่ผู้รับคำสั่งทางปกครองไม่ดำเนินการตามคำสั่งทางปกครองดังกล่าว

(ข) เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองสามารถดำเนินการบังคับตามนิติสัมพันธ์ให้ผู้รับคำสั่งทางปกครองกระทำการหรือละเว้นกระทำการได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามกฎหมายว่าด้วยการบังคับทางปกครองในชั้นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ยกเว้นการบังคับทางปกครองในกรณีจำเป็นเร่งด่วน (Sofortiger Vollzug) ไม่จำเป็นต้องมีการออกคำสั่งทางปกครองเพื่อเป็นฐานอำนาจในการบังคับการ

ขั้นตอนในการดำเนินการในการบังคับทางปกครองของสาธารณรัฐฝรั่งเศส

การดำเนินการให้นิติกรรมทางปกครองมีผลเป็นรูปธรรมในทางปฏิบัตินั้นขึ้นอยู่กับเนื้อหาของนิติกรรมทางปกครอง นิติกรรมทางปกครองบางอย่างไม่จำเป็นต้องมีการบังคับโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองเพื่อให้มีผลเป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ เช่น นิติกรรมทางปกครองที่ให้สิทธิหรือมีลักษณะเป็นการอนุมัติหรืออนุญาต (Acte à Caractère Permissif) แต่สำหรับกรณีของนิติกรรมทางปกครองที่กำหนดหน้าที่ให้กระทำ (Obligation d'action) เช่น คำสั่งให้รื้อถอนอาคารที่ก่อสร้างไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือหน้าที่ให้ละเว้นกระทำ (Obligation d'abstention) เช่น คำสั่งห้ามใช้อาคารที่มีลักษณะไม่ปลอดภัย นิติกรรมทางปกครองดังกล่าวจะมีผลเป็นรูปธรรมได้ต่อเมื่อมีการปฏิบัติตามโดยผู้อยู่ในบังคับของนิติกรรมทางปกครอง ในกรณีที่ผู้อยู่ในบังคับของนิติกรรมทางปกครองไม่ปฏิบัติตามนิติกรรมทางปกครองโดยไม่กระทำสิ่งที่มีหน้าที่ต้องกระทำหรือฝ่าฝืนกระทำสิ่งที่มีหน้าที่ละเว้นกระทำ หรือขัดขวางฝ่ายปกครองมิให้ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อกำหนดของนิติกรรมทางปกครอง ย่อมถือว่าการกระทำของผู้อยู่ในบังคับของนิติกรรมทางปกครองเป็นอุปสรรคที่ทำให้นิติกรรมทางปกครองไม่อาจมีผลเป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ

มีปัญหาที่น่าพิเคราะห์ประการหนึ่งว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองมีอำนาจที่จะบังคับการเองโดยตรงได้หรือไม่ในเรื่องนี้มีแนวคำพิพากษาของศาลได้วางบรรทัดฐานเป็นที่ชัดเจนว่า โดยหลักการแล้ว ฝ่ายปกครองไม่มีสิทธิพิเศษทั่วไปที่จะบังคับการโดยตรงได้เอง ยกเว้นในบางกรณีจึงจะมีอำนาจบังคับการโดยตรงได้ หลักการนี้ปรากฏในคำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดี Jean ROMIEU ในคดี Société Immobilière de Saint Just ที่วินิจฉัยโดยศาลคดีขัดกัน (Tribunal des Conflits) ปี ค.ศ. 1902 สรุปความบางตอนได้ ดังนี้

เมื่อมีการกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นบังคับใช้ ไม่ว่าจะโดยผู้ตรากฎหมายโดยตรง หรือโดยฝ่ายปกครองที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้ตรากฎหมาย ประชาชนย่อมมีหน้าที่ต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามแต่หากประชาชนไม่ยินยอมปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ตนอยู่ภายใต้บังคับนั้นโดยสมัครใจ ย่อมมีปัญหาต้องพิจารณาว่าจะมีแนวทางบังคับให้เป็นไปตามการสั่งการของฝ่ายปกครองได้อย่างไรและจะบังคับการด้วยวิธีการใด ทั้งนี้ โดยที่ฝ่ายปกครองซึ่งเป็นผู้สั่งการนั้นมีกำลังเจ้าหน้าที่เป็นของตนเองจึงเป็นธรรมดาที่ฝ่ายปกครองจะคิดใช้กำลังเจ้าหน้าที่ที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาเพื่อบังคับให้ประชาชนปฏิบัติตามการสั่งการของตนหรือการสั่งการที่ตนมีหน้าที่บังคับการ อย่างไรก็ตามก็ดีย่อมเห็นได้โดยง่ายว่าแนวทางดังกล่าวเป็นอันตรายแก่สิทธิและเสรีภาพของประชาชนเพียงใดและเสี่ยงที่จะมีการใช้อำนาจตามอำเภอใจเท่าใด ด้วยเหตุนี้ จึงมีหลักการพื้นฐานในระบบกฎหมายมหาชนฝรั่งเศสว่า ฝ่ายปกครองไม่อาจใช้กำลังเจ้าหน้าที่เพื่อบังคับให้

เป็นไปตามการสั่งการของตนได้เองโดยทันทีแต่ในเบื้องต้นจะต้องขอให้องค์กรตุลาการตรวจสอบถึงการฝ่าฝืนของประชาชนเพื่อลงโทษการกระทำผิดและอนุญาตให้มีการใช้กำลังเจ้าหน้าที่เข้าบังคับการได้

ขั้นตอนในการดำเนินการในการบังคับทางปกครองของประเทศไทย

เมื่อเจ้าหน้าที่ออกคำสั่งทางปกครองไปแล้วถ้าผู้ได้รับคำสั่งทางปกครองไม่เห็นด้วยก็ต้องดำเนินการโต้แย้ง เมื่อผ่านกระบวนการโต้แย้งไปแล้วผู้ที่ได้รับคำสั่งทางปกครองต้องปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครองดังกล่าว หากผู้รับคำสั่งทางปกครองฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในคำสั่งทางปกครองเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองมีอำนาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครองของตนได้ เว้นแต่เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครอง ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ หรือผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยความถูกต้องของคำสั่งทางปกครองจะมีคำสั่งให้ทุเลา การบังคับคดีไว้ก่อนตามมาตรา 56 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ทั้งนี้การที่เจ้าหน้าที่จะใช้มาตรการบังคับทางปกครองต้องใช้เพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของคำสั่งทางปกครองโดยให้กระทบกระเทือนผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองน้อยที่สุดซึ่งเป็นไปตามหลักความพอสมควรแก่เหตุตามหลักเกณฑ์ของ มาตรา 63/2 วรรคสาม

จากการศึกษาเปรียบเทียบขั้นตอนในการดำเนินการในการบังคับทางปกครองจะพบว่าสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศสและประเทศไทย มีขั้นตอนในการดำเนินการบังคับทางปกครองที่คล้ายคลึงกันกล่าวคือ เมื่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองออกคำสั่งทางปกครองเพื่อสร้างนิติสัมพันธ์ให้ประชาชนต้องชำระเงิน กระทำการหรือละเว้นกระทำการโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วหากผู้รับคำสั่งทางปกครองฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในคำสั่งทางปกครองเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองมีอำนาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครองของตนได้โดยไม่ผ่านกระบวนการพิจารณาทางศาลก่อนที่จะมีการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

(3) ประเภทของการบังคับทางปกครอง

ประเภทของการบังคับทางปกครองสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

กฎหมายว่าด้วยการบังคับทางปกครองในชั้นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง (Verwaltungs-Vollstreckungsgesetz) ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบังคับทางปกครองโดยแบ่งแยกระหว่างมาตรการบังคับทางปกครองสำหรับคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน

(Leistungsbescheid) และ มาตรการบังคับทางปกครองสำหรับคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำการ (Handlung) จำยอมรับการกระทำ (Duldung) หรือละเว้นการกระทำ (Unterlassung)

ประเภทของการบังคับทางปกครองสาธารณรัฐฝรั่งเศส

ในระบบกฎหมายฝรั่งเศสมีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบังคับทางปกครอง เป็น 2 ประเภท คือ 1. มาตรการบังคับทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน (Titre de Perception) และ 2. มาตรการบังคับทางปกครองสำหรับคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำการ (Obligation d'action) หรือละเว้นการกระทำ (Obligation d'abstention)

ประเภทของการบังคับทางปกครองประเทศไทย

มาตรการบังคับทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 ได้แยกเป็น 2 ประเภท คือ 1. การบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน และ 2. การบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำหรือละเว้นการกระทำ เหมือนกับสาธารณรัฐฝรั่งเศสส่วนของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีประเทศไทยไม่มีการกำหนดมาตรการบังคับจำยอมรับการกระทำ (Duldung) เหมือนสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (ชัยวัฒน์ ป้อมพิทักษ์, 2563)

จากการศึกษาเปรียบเทียบประเภทของการบังคับทางปกครองจะพบว่าประเภทของการบังคับทางปกครองสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบังคับทางปกครองโดยแบ่งแยกระหว่างมาตรการบังคับทางปกครองสำหรับคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน (Leistungsbescheid) และ มาตรการบังคับทางปกครองสำหรับคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำการ (Handlung) จำยอมรับการกระทำ (Duldung) หรือละเว้นการกระทำ (Unterlassung) ส่วนประเภทของการบังคับทางปกครองสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบังคับทางปกครอง เป็น 2 ประเภท คือ 1. มาตรการบังคับทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน (Titre de Perception) และ 2. มาตรการบังคับทางปกครองสำหรับคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำการ (Obligation d'action) หรือละเว้นการกระทำ (Obligation d'abstention) และของประเทศไทยมีประเภทของการบังคับทางปกครอง มี 2 ประเภท คือ 1. การบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน และ 2. การบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำหรือละเว้นการกระทำ เหมือนกับสาธารณรัฐฝรั่งเศส

ผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 กำหนดวิธีพิจารณาทางปกครอง (administrative procedure) เป็นกระบวนการทางปกครอง โดยเริ่มตั้งแต่การออกนิติกรรมทางปกครองเรื่อยไปจนถึงการบังคับทางปกครอง ซึ่งอาจมีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนสำหรับการดำเนินงานต่าง ๆ ในทางปกครองไว้เป็นการเฉพาะ หากไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ หรือมีการบัญญัติไว้ แต่มีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการที่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 การปฏิบัติทางปกครองย่อมเป็นไปตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 3 ซึ่งวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้บังคับกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองไว้

เมื่อพิจารณาถึงมาตรา 3 วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นการแสดงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายที่จะให้หลักเกณฑ์ทางการปฏิบัติราชการตามพระราชบัญญัตินี้เป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดมาตรฐานกลางที่จะใช้บังคับการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ ทุกฉบับไม่ว่าจะมีกฎหมายรองรับอำนาจทางปกครองของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้อย่างไรก็ตาม แต่ในการใช้อำนาจนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้อำนาจที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ด้วยเสมอ บทบัญญัติมาตรา 3 นี้เป็นวิธีการบัญญัติกฎหมายที่จะให้มีผลเป็นการปรับปรุงกระบวนการใช้อำนาจตามกฎหมายอื่น ๆ ทั้งหมดโดยไม่จำเป็นต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเหล่านั้นเป็นรายฉบับอีก และมาตรา 3 วรรคหนึ่ง แห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 บัญญัติถึงการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองไว้ ดังนี้

1. วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
2. ในกรณีกฎหมายใดกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองในเรื่องใดไว้เป็นการเฉพาะและมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายนั้น

บทบัญญัติดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงสถานะของความเป็น “กฎหมายกลาง” ของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองที่กำหนดให้มีการใช้อำนาจทางปกครองของ

เจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยกฎหมายนี้เป็นการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการพิจารณาดำเนินงานทางปกครองหากวิธีปฏิบัติทางปกครองเรื่องใดมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการซึ่งต่ำกว่ากฎหมายนี้ จะต้องใช้กระบวนการตามกฎหมายนี้แทน และตามกฎหมายทุกฉบับต้องเป็นไปตามกระบวนการและวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองทั้งนี้เพื่อให้การใช้อำนาจทางปกครองของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามบทบัญญัติในมาตรา 3 วรรคหนึ่ง ดังกล่าวก็ยินยอมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ต้องดำเนินการตามกระบวนการและวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้ หากการใช้อำนาจทางปกครองของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในกฎหมายอื่นมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

เมื่อพิจารณาถึงมาตรา 5 เป็นองค์ประกอบจะเห็นว่า ความหมายของการดำเนินการใด ๆ ในทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้

คำนิยามของคำว่า “วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง” หมายความว่า การเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองหรือกฎและรวมถึงการดำเนินการใด ๆ ในทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ซึ่งหมายความว่า กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเป็นกฎหมายที่นำมาใช้กับ “เจ้าหน้าที่” เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองหรือกฎ และรวมไปถึงการดำเนินการใด ๆ ในทางปกครองตามกฎหมายดังกล่าวด้วย เมื่อพิจารณาถึงคำว่า “การดำเนินการใด ๆ ในทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย” ซึ่งหมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ตั้งแต่ การพิจารณาทางปกครอง การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง การเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง การขอให้พิจารณาใหม่ การบังคับทางปกครอง ระยะเวลาและอายุความ ตลอดจนการแจ้งกัณฑ์แล้วแต่อยู่ในคำนิยามคำว่า “วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง” ทั้งสิ้น (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2563)

ส่วนกรณีของมาตรา 63/3 นั้นเป็นกรณีที่กฎหมายเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจใช้ดุลพินิจ ในการเลือกใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้แม้จะมีผลต่ำกว่าพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ซึ่งมีสถานะเป็นกฎหมายกลาง และไม่ได้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือความมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการแต่อย่างใด เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองเห็นว่ามาตรการบังคับนั้นมีลักษณะที่จะเกิดผลน้อยกว่ามาตรการบังคับตามหมวดนี้ “เจ้าหน้าที่จะใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามหมวดนี้แทนก็ได้” จากข้อความดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าเป็นการใช้อำนาจดุลพินิจในการใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้โดยไม่ต้อง

คำนึงถึงหลักเกณฑ์ของ มาตรา 3 วรรคหนึ่ง ซึ่งกำหนดว่า การที่จะใช้วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเรื่องใดไว้โดยเฉพาะและมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า มาตรา 63/3 มีความขัดหรือแย้งต่อมาตรา 3 วรรคหนึ่ง ซึ่งมาตรา 63/3 กำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้ที่จะใช้มาตรการบังคับทางปกครอง (Administrative Enforcement Measure) สามารถที่จะไม่เลือกใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามหมวดของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 นี้ได้ แม้ว่ากฎหมายที่กำหนดมาตรการบังคับทางปกครองโดยเฉพาะนั้นจะปรากฏว่าจะเกิดผลน้อยกว่ามาตรการบังคับตามหมวดบังคับทางปกครองแห่งพระราชบัญญัตินี้ กรณีนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ผู้จะใช้มาตรการบังคับทางปกครองนั้น อาจเลือกที่จะไม่ปรับใช้มาตรการบังคับตามหมวดนี้ก็ได้แม้จะปรากฏว่าการใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามบทกฎหมายอื่นที่กำหนดมาตรการบังคับทางกฎหมายไว้โดยเฉพาะนั้นจะมีมาตรฐานที่ต่ำกว่าพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ก็ตาม

ส่วนข้อพิจารณาในการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ดุลพินิจของฝ่ายปกครอง (Discretion of administrative) กฎหมายกำหนดให้อำนาจฝ่ายปกครองหรือหน่วยงานทางปกครองดำเนินการใช้อำนาจซึ่งอาจแยกได้เป็นสองลักษณะ คือ หนึ่งอำนาจผูกพัน (mandatory power) เป็นอำนาจที่กฎหมายกำหนดให้ฝ่ายปกครองหรือหน่วยงานของฝ่ายปกครองตัดสินใจออกคำสั่งเมื่อปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงตามที่กำหนดฝ่ายปกครองจะใช้ดุลพินิจเป็นอย่างอื่นไม่ได้ เพราะฝ่ายปกครองมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด (วิชญวรวิญญู, ปิยะศาสตร์ ไชว์พันธุ์ และเจตน์ สถาวรศีลพร, 2551) และสองคืออำนาจดุลพินิจ (discretionary Power) เป็นอำนาจที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ใช้อำนาจสามารถเลือกตัดสินใจกระทำการอย่างใด หรือไม่กระทำการอย่างใดได้โดยอิสระ แต่อยู่ภายใต้ขอบเขตแห่งกฎหมาย ทั้งนี้ดุลพินิจของฝ่ายปกครองเป็นอำนาจที่กฎหมายบัญญัติให้ฝ่ายปกครองสามารถเลือกตัดสินใจที่จะกระทำได้หลายกรณีเพื่อให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในแต่ละประเด็น และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์แห่งกฎหมาย (Gilles Leberton, 2004) ฝ่ายปกครองจะมีอำนาจดุลพินิจก็ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจฝ่ายปกครองเลือกได้หลายทางในการตัดสินใจที่จะ

กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งหากตัดสินใจเลือกกระทำการไปทางใดทางหนึ่งโดยมีเหตุผลอันสมควรแล้ว ย่อมถือว่าเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย และเป็นการใช้ดุลพินิจโดยชอบ แต่หากกฎหมายกำหนดให้ฝ่ายปกครองต้องกระทำการใดเพียงทางเดียวโดยไม่ได้กำหนดให้ฝ่ายปกครองมีทางเลือก ฝ่ายปกครองมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายกำหนดไว้ กรณีนี้ถือไม่ได้ว่าฝ่ายปกครองมีอำนาจดุลพินิจ การให้ความคุ้มครองแก่สิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยเจ้าหน้าที่ต้องมีความเป็นกลางและใช้ดุลพินิจอย่างปราศจากข้อพิพาทหรือความลำเอียงและไม่ถือคติซึ่งหลักความเป็นกลางนี้เป็นหลักการที่ควบคุมมิให้เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจตามอำเภอใจเพราะการพิจารณาวินิจฉัย หรือมีคำสั่งทางปกครองของเจ้าหน้าที่ย่อมมีผลกระทบต่อประชาชน

ส่วนกรณีการที่กฎหมายมาตรา 63/3 เปิดช่องให้เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งบังคับทางปกครองนั้นสามารถเลือกใช้ดุลพินิจได้ย่อมถือได้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่เลือกใช้ดุลพินิจได้หลายทางกล่าวคือ เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองจะเลือกใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 หรือไม่ก็ได้ แม้จะมีมาตรฐานการปฏิบัติที่มีผลน้อยกว่าหรือต่ำกว่าพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ย่อมอยู่ในความหมายของการใช้อำนาจดุลพินิจ การใช้ดุลพินิจควรคำนึงถึงหลักการทางทฤษฎีเป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจด้วย หลักในการใช้มาตรการบังคับทางปกครองซึ่งเจ้าหน้าที่ต้องคำนึงถึงการใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพียงเท่าที่จำเป็นทั้งนี้เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของคำสั่งทางปกครองโดยกระทบกระเทือนผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองน้อยที่สุดซึ่งปรากฏในมาตรา 63/2 วรรคสามบัญญัติว่า “ให้เจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของคำสั่งทางปกครองโดยกระทบกระเทือนผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองน้อยที่สุด”

โดยต้องพิจารณาไปถึงหลักทฤษฎีว่าด้วย หลักความพอสมควรแก่เหตุ ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมทางปกครองของฝ่ายปกครองจะต้องคำนึงถึงหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง ซึ่งเป็นหลักการที่ถือว่าองค์กรฝ่ายปกครองต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย (administration soumise au droit) หลักความชอบด้วยกฎหมายเป็นหลักสำคัญที่ป้องกันมิให้ฝ่ายปกครองใช้อำนาจรัฐไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามอำเภอใจโดยหลักความชอบด้วยกฎหมายมีที่มาจากการสร้างหลักประกันต่อความคุ้มครองในกรณีของสิทธิเสรีภาพของบุคคล ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการใช้อำนาจตามอำเภอใจของฝ่ายปกครอง หลัก

ความชอบด้วยกฎหมาย (principe de légalité) เป็นหลักกฎหมายที่พัฒนามาจากแนวคิดของรัฐในทางกฎหมายและถูกพัฒนาไปเป็นหลักนิติรัฐ (Pier-Laurent Frier et Jacques Petit, 1996) หลักความชอบด้วยกฎหมายเป็นหลักที่ถือว่าฝ่ายปกครองต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย (administration soumise au droit) การที่ฝ่ายปกครองต้องอยู่ภายใต้กฎหมายนี้เป็นข้อความคิด (conception) ที่มีความสอดคล้องกับนิติรัฐ (État de droit) ซึ่งมีความหมาย อันตรงกันข้ามกับรัฐตำรวจ (État de police) (Jacques Chevallier, 1988) ส่วนนิติรัฐ (État de droit) นั้นมีแนวคิดอันสำคัญว่าความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับองค์กรของรัฐนั้นนิติรัฐเป็นรัฐที่ฝ่ายปกครอง (administration) อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ทางกฎหมาย ดังนั้น ประชาชนจึงมีความเป็นไปได้ที่จะเสนอข้อพิพาทโดยโต้แย้งคำวินิจฉัยและดุลพินิจของฝ่ายปกครองโดยนำเสนอต่อองค์กรตุลาการที่มีอำนาจหน้าที่ใน การวินิจฉัยคดีข้อพิพาทระหว่างประชาชนกับฝ่ายปกครองนิติรัฐจึงเป็นหลักการที่คัดค้าน ทัดทาน และต่อต้านต่อรัฐตำรวจ (État de droit) (ตรีเพชร จิตรมहिมา, 2562)

นอกจากหลักความชอบด้วยกฎหมายแล้วฝ่ายปกครองยังต้องคำนึงถึงหลักความพอสมควรแก่เหตุด้วย หลักพอสมควรแก่เหตุ (Principle of Proportionality) เป็นหลักการพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้อำนาจปกครองกับผู้อยู่ใต้ปกครอง หลักการนี้ไม่มีการบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร (Philippe Georges, 1999) แต่เป็นหลักทั่วไปแห่งกฎหมาย (principes généraux du droit) (Jean-Claude Ricci, 2008) โดยลำดับศักดิ์เทียบเท่ารัฐธรรมนูญและถือว่าเป็นหลักการย่อยที่สำคัญของหลักนิติรัฐ (État de droit) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ฝ่ายปกครองดำเนินการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์แห่งพลเมืองและสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นก็เพื่อความมุ่งหมายพิเศษที่จะให้ความคุ้มครองแก่พลเมืองและป้องกันพลเมืองต่อการใช้อำนาจตามอำเภอใจของบรรดาผู้มีอำนาจแห่งรัฐ (arbitraire des autorités étatiques) (Raymond Carré de Malberg, 1920) ที่เรียกร้องให้การกระทำทางปกครองที่ก้าวล่วงสิทธิหรือสร้างภาระให้แก่เอกชนต้องกระทำโดยพอเหมาะพอประมาณ (Moderation) แม้การกระทำทางปกครองนั้นจะมีกฎหมายมอบอำนาจให้กระทำได้ตามหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำของฝ่ายปกครองก็ตามในหลักทฤษฎีหลักพอสมควรแก่เหตุ ยังมีหลักความจำเป็นในการใช้มาตรการบังคับทางปกครองด้วยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ซึ่งหลักความจำเป็น (Principle of Necessity) เป็นหลักที่กำหนดว่าในบรรดามาตรการหลาย ๆ มาตรการซึ่งล้วนแต่มีความเหมาะสมและเป็นมาตรการที่ล้วนทำให้เจตนารมณ์ของกฎหมายสำเร็จลุล่วงได้ แต่ทว่า แต่ละ

มาตรการมีผลกระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพของเอกชนมากนักน้อยแตกต่างกันฝ่ายปกครองต้องตัดสินใจเลือกออกมาตรการที่มีความรุนแรงน้อยที่สุดความคิดที่เป็นรากฐานของหลักการนี้มีอยู่ว่า “ในระหว่างสิ่งที่เลวร้ายสองสิ่งที่จำต้องเลือกบุคคลควรเลือกสิ่งที่เลวร้ายน้อยกว่า”

ดังนั้น ฝ่ายปกครองจึงมีอำนาจจำกัดสิทธิและเสรีภาพของราษฎรได้เพียงเท่าที่จำเป็นแก่การดำเนินการให้เป็นไปตามประสงค์ของกฎหมายเท่านั้น การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของราษฎรเกินขอบเขตแห่งความจำเป็นแก่การดำเนินการให้เป็นไปตามความประสงค์ของกฎหมายย่อมเป็นสิ่งที่ไม่ชอบธรรมและสิ่งสำคัญฝ่ายปกครองต้องคำนึงถึงพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ซึ่งได้กำหนดวิธีพิจารณาทางปกครอง (administrative procedure) เป็นกระบวนการทางปกครองโดยเริ่มตั้งแต่การออกนิติกรรมทางปกครองเรื่อยไปจนถึงการบังคับทางปกครอง ซึ่งอาจมีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนสำหรับการดำเนินงานต่าง ๆ ในทางปกครองไว้เป็นการเฉพาะ หากไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ หรือมีการบัญญัติไว้ แต่มีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการที่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 การปฏิบัติทางปกครองย่อมเป็นไปตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 3 ซึ่งวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้บังคับกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองไว้

สรุป

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 กำหนดวิธีพิจารณาทางปกครอง (administrative procedure) เป็นกระบวนการทางปกครองโดยเริ่มตั้งแต่การออกนิติกรรมทางปกครองเรื่อยไปจนถึงการบังคับทางปกครอง ซึ่งอาจมีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนสำหรับการดำเนินงานต่าง ๆ ในทางปกครองไว้เป็นการเฉพาะ หากไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ หรือมีการบัญญัติไว้ แต่มีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการที่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 การปฏิบัติทางปกครองย่อมเป็นไปตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 3 ซึ่งวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้บังคับกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองไว้

ส่วนกรณีของมาตรา 63/3 นั้นเป็นกรณีที่กฎหมายเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจใช้ดุลพินิจ ในการเลือกใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้แม้จะมีผลต่ำกว่าพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ซึ่งมีสถานะเป็นกฎหมายกลาง และไม่ได้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือความมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการแต่อย่างใด เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองเห็นว่ามาตรการบังคับนั้นมีลักษณะที่จะเกิดผลน้อยกว่ามาตรการบังคับตามหมวดนี้ “เจ้าหน้าที่จะใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามหมวดนี้แทนก็ได้” จากข้อความดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าเป็นการใช้อำนาจดุลพินิจในการใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ของ มาตรา 3 วรรคหนึ่ง ซึ่งกำหนดว่า การที่จะใช้วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเรื่องใดไว้โดยเฉพาะและมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า มาตรา 63/3 มีความขัดหรือแย้งต่อมาตรา 3 วรรคหนึ่ง ซึ่งมาตรา 63/3 กำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้ที่จะใช้มาตรการบังคับทางปกครอง (Administrative Enforcement Measure) สามารถที่จะไม่เลือกใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามหมวดของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 นี้ได้ แม้ว่ากฎหมายที่กำหนดมาตรการบังคับทางปกครองโดยเฉพาะนั้นจะปรากฏว่าจะเกิดผลน้อยกว่ามาตรการบังคับตามหมวดบังคับทางปกครองแห่งพระราชบัญญัตินี้ กรณีนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ผู้จะใช้มาตรการบังคับทางปกครองนั้น อาจเลือกที่จะไม่ปรับใช้มาตรการบังคับตามหมวดนี้ก็ได้แม้จะปรากฏว่าการใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามบทกฎหมายอื่นที่กำหนดมาตรการบังคับทางกฎหมายไว้โดยเฉพาะนั้นจะมีมาตรฐานที่ต่ำกว่าพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ก็ตาม

พิเคราะห์แล้วจะเห็นได้ว่ากฎหมายมาตรา 63/3 ซึ่งมีประเด็นปัญหาทางกฎหมาย คือ การที่เจ้าหน้าที่สามารถใช้ดุลพินิจที่จะไม่เลือกใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้แทนมาตรการบังคับทางปกครองที่จะเกิดผลน้อยกว่าซึ่งเป็นไปตามกฎหมายเฉพาะได้โดยการไม่เลือกใช้พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ในหมวดการบังคับทางปกครองนี้แทน แม้จะปรากฏว่าการใช้กฎหมายเฉพาะจะเกิดผลน้อยกว่ามาตรการบังคับตามพระราชบัญญัตินี้ก็ตาม กรณีเช่นนี้ย่อมทำให้เกิดการขัดหรือแย้งต่อมาตรา

3 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ดังนี้ จึงควรแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเห็นควรให้ยกเลิกบทบัญญัติมาตรา 63/3

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์และศึกษาในรายละเอียดและผลสรุปของปัญหาเกี่ยวกับการใช้มาตรการบังคับทางปกครองในกรณีที่ถูกกฎหมายเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่ใช้มาตรการบังคับทางปกครองซึ่งเจ้าหน้าที่เห็นว่าการใช้มาตรการบังคับนั้นจะเกิดผลน้อยกว่ามาตรการบังคับตามหมวดนี้ โดยเจ้าหน้าที่จะเลือกใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามหมวดนี้แทนหรือไม่ก็ได้ ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาในการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง คือเห็นควรให้ยกเลิกบทบัญญัติมาตรา 63/3 เพื่อให้การใช้มาตรการบังคับตามกฎหมายเฉพาะของเจ้าหน้าที่นั้นต้องคำนึงถึงมาตรฐานในการใช้มาตรการบังคับทางปกครองและมีการปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเอกชนผู้อยู่ในบังคับทางปกครอง โดยมีมาตรการบังคับทางปกครองและมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการ ทั้งยังเป็นการสร้างความสมดุล (Balance) ระหว่างการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชนด้วย

หากมีการยกเลิกบทบัญญัติกฎหมายที่ได้ศึกษาและเสนอแนะนี้แล้ว จะช่วยให้แก้ไขปัญหาการใช้มาตรการบังคับทางปกครองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลก่อให้เกิดความชัดเจนในตัวบทกฎหมายที่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเกี่ยวกับการบังคับใช้มาตรการบังคับทางปกครองของเจ้าหน้าที่ให้บรรลุผลตามคำสั่งทางปกครองโดยมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการส่งผลให้มีความเป็นเอกภาพในการปฏิบัติราชการและมีมาตรฐานการปฏิบัติที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับมาตรา 3 วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญในการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำที่ต้องมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการทางปกครอง อีกทั้งยังเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่อยู่ในบังคับตามคำสั่งทางปกครองและเป็นการสร้างความสมดุลระหว่างการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชน

เอกสารอ้างอิง

กมลชัย รัตนสากววงศ์. (2548). กฎหมายปกครอง (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2563). คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

_____. (2559). คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนาแสนต์. (2540). กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

ชัยวัฒน์ ป้อมพิทักษ์. (2563). ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการบังคับทางปกครองโดยเฉพาะซึ่งจะเกิดผลน้อยกว่ามาตรการบังคับตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง. ใน สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, กลุ่มวิชากฎหมายมหาชน, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

ณัฐญา ลำดับวงศ์. (2549). ปัญหาทางกฎหมายในการบังคับใช้มาตรการบังคับทางปกครองกับเจ้าหน้าที่ซึ่งต้องรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ศึกษากรณีการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค. ใน วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ตรีเพชร จิตรมहीมา. (2562). การควบคุมฝ่ายปกครองโดยหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง. บทความเชิงวิเคราะห์แนวคิดและหลักกฎหมายปกครอง. กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

มูลนิธิวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครอง. (2552). คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรเจตน์ ภาคีรัตน์. (2546). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายปกครอง : หลักการพื้นฐานของกฎหมายปกครองและการกระทำทางปกครอง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

วิชญ์ วรวิญญู, ปิยะศาสตร์ ไชว์พันธุ์ และเจตน์ สถาวรสีลพร. (2551). ตำรากฎหมายปกครองว่าด้วยกฎหมายทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: โครงการพัฒนาตำรานิติศาสตร์ด้านกฎหมายมหาชน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

สรพล นิติไกรพจน์. (2540). ปัญหาว่าด้วยขอบเขตของการบังคับใช้พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539. นำเสนอในที่ประชุมวิชาการเรื่อง “พระราชบัญญัติวิธี

ปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539” ณ โรงแรมรีเจนท์ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ระหว่างวันที่ 10 -12 ตุลาคม 2540.

Gilles Leberton. (2004). Droit administrative général. Edition. paris : Armand Colin.

Jacques Chevallier. (1988). << L'État de droit », Revue du droit public. Jean-Claude Ricci. (2008). Droit administratif, 6e édition, Paris : Hachette supérieur, DL., Les Fondamentaux. Droit-Sciences politiques.

Philippe Georges. (1999). Droit public : concours administratifs, DEUG et licence en droit, 11e édition, Paris : Sirey, Coll. < Notions essentielles >.

Raymond Carré de Malberg. (1920). Contribution à la théorie générale de l'Etat : spécialement d'après les données fournies par le droit constitutionnel français. Tome premier. Paris : Librairie de la Société du Recueil Sirey.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University) เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิตนักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบายสาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เป็รับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอกแต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ (ราย 2 เดือน) ดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน, ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน, ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคม - สิงหาคม, ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน - ตุลาคม และ ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบายสาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 - 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabun PSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวนคำอยู่ที่ 300 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ

2) **บทนำ (Introduction)** ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) **ผลการวิจัย (Results)** เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับ อย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปแบบตารางหรือแผนภูมิ

5) **อภิปรายผล (Discussion)** เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) **องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge)** ระบุองค์ความรู้ที่เป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) **สรุป (Conclusion) / ข้อเสนอแนะ (Recommendation)** ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) **เอกสารอ้างอิง (References)** ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิงตัวอย่างเช่น การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้านและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนามนุษย์สู่อุตสาหกรรมอนาคต เชื่อมโยงทรัพยากรบุคคล ความรอบรู้ นวัตกรรมทางความคิด และเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นหนึ่งเดียวกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม (ธนิต โสรัตน์, 2559) โดยเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการอ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) พร้อมปีที่พิมพ์ ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย รูปเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตา ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอัตตาแล้วไซ้รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ” (วิ.ม. 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกสรวดี เชี่ยวชาญ, 2557)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (นิรมัย คุ่มรักษา และอัจจิมา ศิริพิบูลย์ผล, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งรายแรก แล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ทศพร คำผลศิริ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปีปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด) หรือหากเป็นแนวคิดทฤษฎี

ก็ควรอ้างอิงเจ้าของแนวคิดทฤษฎี หรือบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Phathong, K., 2007)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลาง ตามด้วยนามสกุลของผู้แต่งรายที่สอง และตามด้วยอักษรย่อของชื่อภาษาอังกฤษ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Werker, J. F. & Desjardins, R. N, 2004)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Bloom, B. S., et al.)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษญา ผาทอง. (2548). ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่อ้าง).// สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ชลิตา บัณฐวงศ์. (2556). ข้าวและชาวนาไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลง ใน พจนก กาญจนจันทร์ (บรรณาธิการ), คน ข้าว นา ควาย ในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (หน้า 39-68). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษฎา ผาทอง และคณะ. (2562). พระพุทธศาสนากับการเมือง. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทรรศน์, 3(2), 16-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม, / (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).
สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิท อาจพันธ์. (2537). หม้อคอคควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขตหัวเมืองฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้น.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, / เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

พรไทย ศิริสาธิตกิจ. (2558). การพัฒนารูปแบบการปรับตัวของชาวนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นายมนัส ภาควมิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์. //(วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์). //ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์. //(ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

ไชยศิริ ลีศิริกุล. (5 พ.ย. 2562). วิธีการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานข้าว. (พระมหาปรัชญ์ อรรถพร, สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่เผยแพร่). // ชื่อเรื่อง. //เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ฤทัยชนก จริงจิตร. (2555). กลยุทธ์ข้าวไทยบนฐาน AEC เพื่อก้าวสู่การเป็น Trading Nation เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก <http://www.tpsoc.moc.go.th/sites/default/files/862-img.pdf>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562 . เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).//ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2558). คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM) Promotion Manual (DSPM). เชียงใหม่: สยามพิมพ์นานา.
- ประภัสสร ปรีเอี่ยม และธรรมบุญ รวีผ่อง. (2554). ผลการส่งเสริมพัฒนาการ กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กพัฒนาการช้าโดยพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- พระสุตริภักษ์ วิสุทโธ และเดชชาติ ตริทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 2(2), 8-13
- พระสถาพร ปุณณนนโท (ร่ำจวนจร) และคณะ. (2562). การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสาของชุมชนวัดสระเกษ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 3(2), 16-31.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานสาธารณสุขอ่างทอง. (2560). รายงานทารกน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ DSPM ปีงบประมาณ 2560 (อินเทอร์เน็ต). เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2562 จาก <http://atg.hdc.moph.go.th>
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร. (2563). ศิลปะการแห่งโนราห์. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phatthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.
- Elizabet, B. (1990). Ecotourism: The Potentials and Pitfalls. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.

Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helping practices and family-Centered care. *Pediatr Nurs*, 22(2), 334-337.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้ที่เว็บไซต์ของวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ที่ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : ketsada.iadp@gmail.com

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะ

ได้รับวารสารลี้ลับฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความใน
วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding author E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุประเภทของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัย ที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

.....(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ)

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

4.สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. (16 pt)

2. (16 pt)

3. (16 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง, การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ, การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด

[illegible]

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

(16 pt) ระบุองค์ความรู้ใหม่เป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์
ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจ
ง่าย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับได้ใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่
ได้จากการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding author E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt)

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt)

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

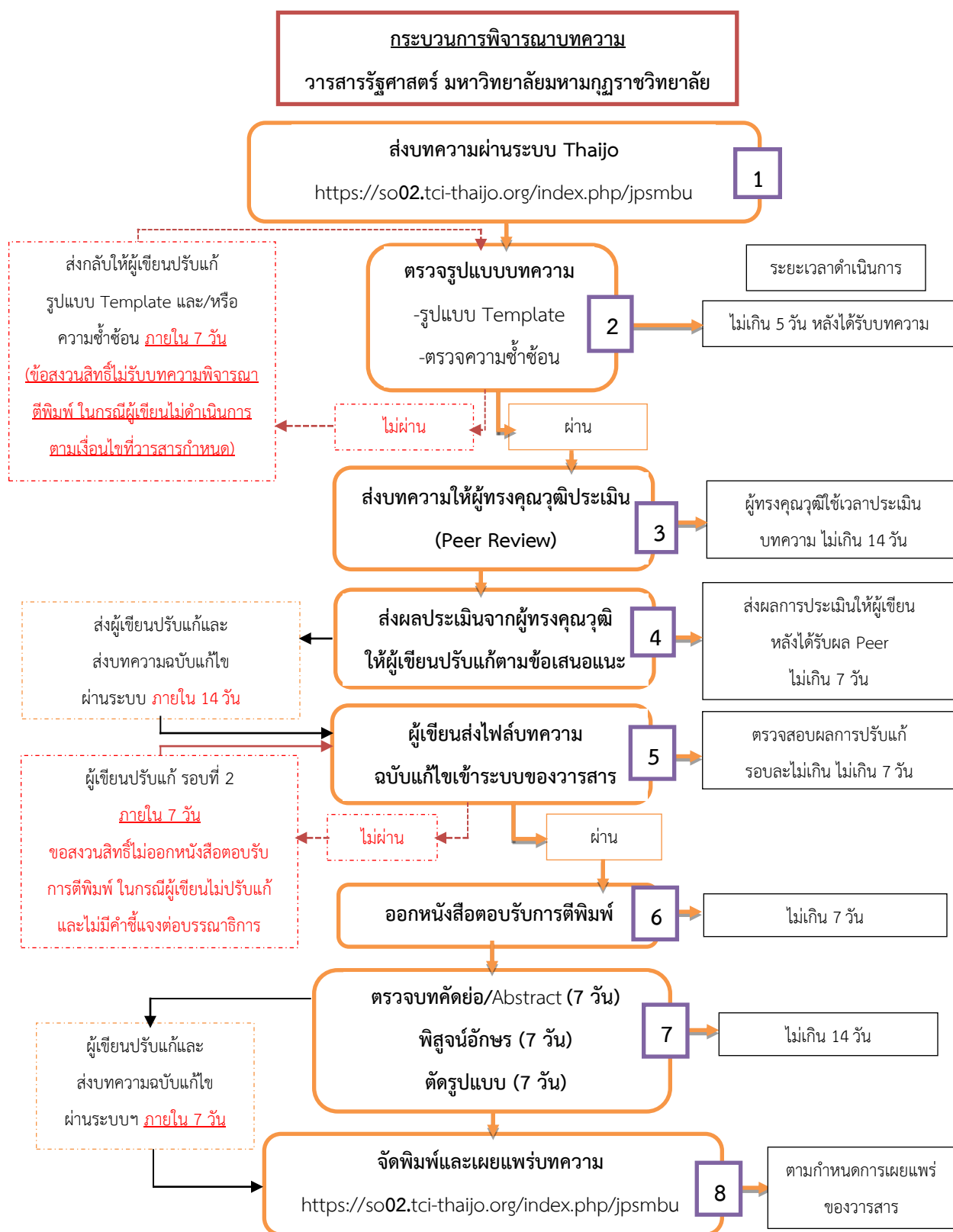
.....

.....

.....

.....

.....

หมายเหตุ: ระยะเวลาของกระบวนการพิจารณาบทความตั้งแต่ผู้บันทึกส่งบทความเข้าระบบ ขั้นตอนที่ 1-6 ใช้ระยะเวลาประมาณ 1 เดือน ในการออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์ (ผู้บันทึกบทความต้องปรับแก้บทความตามกำหนด)